

Uvodnik

Jurij Paljk

Prvi maj in politika

Kdor je spremljal tradicionalne nagovore ob mednarodnem prazniku dela, 1. maju, je lahko slišal, da je šlo bolj za pobožne želje kot pa za prepričljivo govorjenje o pravicah do dostojnega dela in pravičnega plačila zanj. Morda je še najbolj umirjeno in trezno spregovoril italijanski predsednik Sergio Mattarella, ki je dejal, da bi se lahko in moralo narediti več na področju zaposlovanja in zaščite zaposlenih. Več kot samo občutek je, da je čas solidarnosti med različnimi v današnji razdrobljeni družbi minil, čeprav so vsaj najbolj vidni sindikalisti vseeno skupaj govorili o solidarnosti, a so bili odzivi na njihove posege zelo medli, če so sploh bili. Dnevno časopisje je poročalo o tem, kako veliko ljudi po Italiji meni, da je praznik dela 1. maj povsem presežen, da ga nima smisla več praznovati, čeprav prav protesti v Evropi in pa zelo hudi neredi v Turčiji in seveda v Venezueli govorijo o drugem svetu, o svetu tistih, ki nimajo ne besede in ne pravic, kaj šele dostojno zaposlitev in plačilo zanj. Na nekdanjem mejnem prehodu Fernetiči so se pred praznikom dela, 1. majem, srečali sindikalisti Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in sindikata KS 90 ter treh italijanskih sindikatov, povezanih v medregijskem sindikalnem svetu. Srečanje so posvetili prehodnosti mej v luči evropske uredbe o sistematičnem nadzoru na zunanjih schengenskih mejah. Tokrat so opozorili predvsem na težave zaradi "neživljenjske evropske birokracije". Napisali so skupno pisno izjavo, ki so jo poslali v Bruselj s pričakovanjem, da bo ukrep odpravljen, saj so čakalne dobe na mejah zaradi poostrenih nadzorov, ki jih zahteva Bruselj, postale neznosne. Srečanja se je udeležila tudi deželna guvernerka Debora Serracchiani, ki je sindikaliste seveda podprla, tudi v luči svoje sedanje politike, ki je danes drugačna, kot je bila do sedaj. Politika, da, ta je tista, ki bi morala upravljati družbeno ureditev, ta je tista "umetnost možnega", ki jo danes vsi pogrešamo. Najlažje je medije kritizirati, češ da ne znamo več pravilno poročati o politiki, a dejstvo je, da mediji nismo poklicani, da ustvarjamo politiko.

/ str. 2

Foto

Letos nagradili sodobno poezijo **Nagrada Vstajenje Mariji Kostnapfel**

Marija Kostnapfel je s pesniškim prvcem Pesmi, ki ga je izdala založba Mladika, opozorila nase z zgoščenimi lirskimi utrinki. Izmed dvaintrideset del zamejskih in zdonskih avtorjev z letom izida 2016, je prepričala komisijo literarne nagrade Vstajenje, v sestavi prof. Lojzke Bratuž, prof. Roberta Petarosa, prof. Zore Tavčar, prof. Diomire Fabjan Bajc, prof. Neve Zaghet, prof. Magde Jevnikar in urednika Marija Maverja. Nagrado so ustanovili predstavniki zamejskih demokratičnih in katoliških organizacij, revij in časopisov pred 54. leti, na pobudo duhovnika dr. Stanka Janežiča in jo podeljujejo v velikonočnem času. Prejme jo lahko zamejski ali zdonski pesnik, pisatelj ali znanstvenik. Na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev je po glasbenem uvodu Sare Tence, go-

jenke Glasbene matice iz razreda prof. Claudie Sedmach prebral utemeljitev nagrade prof. Robert Petaros: "Pesnica se izpoveduje v izčiščenem jeziku, kjer ni nobena beseda odveč. Bralcu nagovarja s subtilnim in nekonvencionalnim slogom." Pesnici je denarno nagrado izročil Adriano Kovačič, ki je dejal, da ji čestita tako upravni nadzorni odbor kot celotna ZKB. Slednja prispeva nagrado že več kot štirideset let in bo svoje partnerstvo utrdila tudi v naslednjih letih. Marijo Kostnapfel je odločitev za nagrado presenetila in razveselila. Zahvalila se je vsem, s pomočjo katerih je knjiga izšla. Nato je pesnico predstavila prof. Marija Pirjevec, ki jo dejstvo, da je dobitnica nagrade žensko pero, še posebej veseli. Nagrajenska je objavljala v Mladiki in Sodobnosti, še prej v Pahorje-

Sergij Pahor, nagrajenska Marija Kostnapfel in Adriano Kovačič (foto damj@n)

vem zalivu. Njeno ime pa se je opazneje pojavilo med sodobnimi pesnicami in pesniki jeseni leta 2016.

/str. 8.
Metka Šinigoj

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

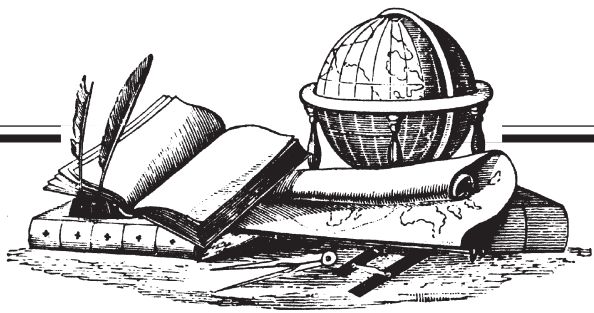

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI
ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

**Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30**

Umetniki za karitas v Rimu

Dober glas resnično seže v deveto vas

Na povabilo veleposlaništva Republike Slovenije pri Svetem sedežu v Vatikanu so 24. aprila likovna dela, ki so nastala v 22. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas pod geslom *Pogum vse ljudstvo v deželi, govori Gospod* (Ag 2,4), romala v Rim, na razstavo v cerkev Santa Maria dell'Anima v bližini Trga Navona. Predstavitev likovnih del, pa tudi Sinjega Vrha in Vipavske doline je privilegij, obenem pa velika skrb in obveza. Radi rečemo, da so Umetniki za karitas projekt, ki prerašča v gibanje lepega in dobrega. In tudi tokrat smo v večnem mestu to pokazali in dokazali. Kar veliko priprav je bilo

gumu, ki ga vsi potrebujemo za dosego lepega in dobrega med nami in v svetu. Razstavo je v domačem jeziku in jezikih prisotnih diplomatov odprl veleposlanik g. Tomaž Kunstelj. Po ogledu razstave, kjer so nekatere slike že dobile svojega posvojitelja, se je druženje nadaljevalo v knjižnici. Dobrote s Sinjega Vrha, vino iz Vipavskega Križa in domače pecivo iz Višenj so navdušili obiskovalce in idej za sodelovanje ni zmanjkalo. Naslednje jutro smo se zbrali v baziliki sv. Petra pri skupni maši, ki jo je daroval br. Štefan Kožuh, generalni vikar kapucinov. Tudi ta dan smo bili nekateri na razpolago obiskovalcem razstave, drugi pa so odšli na ogled, med drugim so obiskali tudi Center Aletti. Zvečer je spet sledila karavana slik iz razstavišča na avtobus.

Pravijo, da vsak delavec zasluži svoje plačilo in avdiencia pri papežu Francišku na Trgu sv. Petra je bilo vsem največje poplačilo za trud in skrb. Med sto in več tisoč ljudmi različnih barv, narodnosti pa tudi ver resnično začuti svet v malem in papežev nagovor človeku vlija pogum, saj je kar nekajkrat ponovil: "Vsi smo popotniki in Bog je vedno z nami, zato ne bojte se"! Vstopnice za prisotnost na Trgu sv. Petra smo dobili vsi, za vstop v prostor, kjer je možnost tudi rokovanja s papežem, pa smo dobili le dve. Slikarko Miro Ličen

potrebnih, da je 28-članska ekipa, v kateri so bili umetniki ter strokovni in karitativni sodelavci, že v nedeljo, 23. aprila, iz Ajdovščine z avtobusom romala v Rim, kamor smo prispeli pod večer. Zanimiva je bila že dostava slik, stojal in vsega ostalega iz avtobusa v razstavišče, saj je v središču mesta veliko ulic in trgov zaprtih za promet, vendar nismo se ustrašili in okrog polnoči je bila razstava že postavljena. Naslednji dan so se nekateri odpravili raziskovat rimske znamenitosti, drugi pa smo v cerkvi, ki je za korak oddaljena od znanega Trga Navona, številnim obiskovalcem razlagali o slikah, o naših umetnikih, o Karitas, predvsem pa o našem koščku Slovenije, iz katerega prihajamo. Zvečer so se nam pridružili škof Jurij, njegov tajnik Blaž in ravnatelj Karitas oz. škofov vikar za pastoralo Slavko. Začeli smo z mašo, ko jo je daroval škof Jurij, ob somaševanju rektorja bazilike, ravnatelja in številnih slovenskih duhovnikov, ki bivajo v Rimu. Molitev v dveh jezikih je s petjem in igranjem obogatil Gianni Rijavec. Pozornosti številnih sta bila pri darovanju deležna tudi Beti in Kristjan, sinjevrška mlada moč, ki sta prinesla kruh in vino. Poleg naše skupine so bili prisotni tudi romarji in člani diplomatskega zbora kar desetih držav, od Evrope do Japonske in Amerike. Tudi program odprtja razstave je s slovensko pesmijo obogatil Gianni, v nagovorih Slavka Rebca, Anamarije Stibilj Šajn, Jožice Ličen in evropskega poslanca Lojzeta Petrleta pa se je prepletala beseda o umetnosti, karitativni dejavnosti in po-

Krmpotič in likovno kritičarko Anamarijo Stibilj Šajn smo izbrali, da sta v imenu nas vseh stisnili roko papežu Francišku in mu izročili darila: v veliki škatlji je bilo vseh dvaindvajset katalogov Umetniki za karitas, v katerih so zapisana imena več kot 1500 slikarjev in kiparjev, katerih dela so bogatila kolonijo, in več kot 270 potujočih razstav. Za vse pa je bil nepozaben dogodek, ko je papež skozi množico ljudi, ki so mu hoteli stisniti roko, zagledal v Mirinih rokah potico in vzklil "slovenska potica" in kar sam poiskal njeno roko. Ja, Marinka iz Višenj je s svojo potico navdušila celo papeža. Preprosto, vendar srčno.

V istem času so bili, sicer na drugem koncu trga, na avdienci tudi ministri prve slovenske vlade z evropskim poslancom Lojzeto Peterletom, z namenom, da se zahvalijo papežu, ker je pred 25 leti prav Sveti sedež med prvimi priznal samostojno Slovenijo. Kot se za Slovence spodobi, smo se po avdienci našli in na Trgu sv. Petra je zadonela slovenska pesem, tudi Zdravljica.

Umetniki za karitas lepo in dobro potuje naprej: prihodnji teden gremo v Novo Mesto, v juniju pa v Mursko Soboto, obenem pa že potekajo priprave na 23. kolonijo na Sinjem Vrhu, ki bo potekala pod geslom: "Ljubezen je...". Prav v teh dneh je prišla po pošti iz Japonske slika, ki jo je daroval umetnik, ki bi sicer želel sodelovati na koloniji, vendar ne more, ker je pot zanj predraga. Resnično, dober glas seže v deveto vas.

Jožica Ličen

Simon Peter Leban izvoljen za podpredsednika Štirje Slovenci v Deželni mladinski konzultaciji FJK

Na sedežu Deželnega sveta Furlanije Julijske krajine v Trstu je 20. aprila prvič zasedala nova deželna mladinska konzulta (na fotografiji z deželno odbornico za delo, izobraževanje in mladinske politike Loredano Panariti). To je organ, ki naj bi - po določilih deželnega zakona št. 5 iz leta 2012 - s predlogi in nasveti usmerjal deželno upravo v načrtovanju in uresničevanju posegov v korist mladih.

Konzulto sestavlja 25 mladih od 14. do 35. leta. Pet je predstavnikov mladinskih društev (eno mesto je zagotovljeno pripadniku slovenske skupnosti), poleg teh sedijo v konzultaciji po štirje predstavniki univerzitetnih študentov, višješolcev, mladinskih sekcij političnih strank in gibanj, ki so zastopani v Deželnem svetu, po trije predstavniki mladinskih gibanj sindikalnih organizacij, kategorijskih zvez in zbornic ter dva predstavnika različnih poklicev. V novi konzultaciji je tudi Goričan Simon Peter Leban; junija 2016 ga je imenovalo predsedstvo Deželnega sveta v kvoti političnih strank (zastopa mladinsko sekcijo Slovenske skupnosti). Vsi člani so bili uradno imenovani do januarja letos, ko je bila tudi uradno imenovana celotna konzulta, prvo zasedanje pa so imeli šele pred slabima dvema tednoma. Na njem je bil

Leban imenovan za podpredsednika, saj je po Gabrieleju Bressanu, novem predsedniku, prejel največ glasov. Čeprav je Slovincem po zakonu zagotovljeno eno samo mesto, je zanimivo, da v novi konzultaciji sedijo kar štirje mladi rojaki. Poleg Lebana so še - kot predstavnik slovenskega mladinskega združenja - Martina Tomasetig (Beneške korenine), s tržaškega konservatorija Matjaž Zobec in zastopnik goriških višješolskih študentov Andrea Demetrio Winkler. Leban nam je povedal, da konzulta sodeluje pri pripravi triletnega načrta za mlade in deželne konference mladih, ki poteka vsaka tri leta. Načrt želi sedanja deželna uprava odobriti še pred koncem mandata, konferenca pa bo potekala jeseni 2017. Ker je mandat konzulte vezan na Deželni svet, bo tudi ta zapadla spomladi 2018. "Pred sabo pa le imamo eno leto dela. Upam, da se ga bomo kmalu lotili in da bomo ta čas čim bolj izkoristili. Čeprav zakon določa vsaj dve letni zasedanji, sva z predsednikom načrtovala, da se bomo sestali vsaj šestkrat. Tako nameravamo nasloviti deželni vladi jasen političen signal, saj želimo, da nam prisluhnejo, in hočemo prispevati k oblikovanju politik, ki se nas tičejo", je povedal Simon Peter Leban.

DD

S 1. strani

Prvi maj in...

Morda je del naše krivde v tem, da smo preveč prizanesljivi, da ne reagiramo dovolj ostro, ko gre za izbire, ki niso v prid skupnosti, ampak bolj iskanje lastnih koristi v sedanjih družbi. Da je politika izjemno pomembna, je povedal papež Francišek konec tedna v nagovoru predstavnikom Katoliške akcije, ki je na Trgu sv. Petra v Rimu skupaj z njim praznovala 150-letnico delovanja: "Tako tudi sedaj čutite v sebi veliko odgovornost, da vržete dobro seme evangelija v življenje sveta tako, da služite z dejavno ljubeznijo, se politično angažirate, - vključite

se v politiko, toda prosim vas, v plemenito politiko, v Politiko z veliko začetnico - tudi preko strastne vzgoje in bodite udeleženi pri kulturnem soočenju". Sveti oče je govoril in govoril o Politiki z veliko začetnico. Prav gotovo današnja razdrobljenost slovenskih kandidatov na bližnjih volitvah v Gorici to ni. Navajeni smo bili razhajanj, tudi ostrih političnih spopadov, a ko je šlo za pomembne stvari, smo Slovenci znali potegniti skupaj! Tokrat ni tako, žal. In če zapišemo, da je to slabo in za vse nas velika škoda, ni naša krivda!

Povejmo na glas

Nečastno podžiganje nerazumevanja

V času, ko ne manjka težav in se pojavljajo vedno nove, je težko mirno pristati na izjave, ki lahko prispevajo k takšnemu ali drugačnemu nerazumevanju. Posebno če gre za odnose med narodi ali, v našem primeru, med dvema narodoma, in to iz ust visoke politike. V tej zgodbi je vsekakor presenetila predsednica Hrvaške Kolinda Grabar-Kitarović, ki je Slovenijo z nedvoumnimi besedami obtožila, da je odgovorna za najnovejše zastoje na meji. Še več, Slovenija naj bi z zamudnimi kontrolami neodgovorno ogrozila hrvaško turistično sezono kot povračilo za odklonilno stališče Zagreba do arbitražnega sodišča in njegove vloge. V tej točki se je seveda mogoče vprašati, zakaj je hrvaška predsednica nastopila na tak način, saj je vendar vsem znano, da gre za pred kratkim dogovorjeno poostreno kontrolo zunanjih, se pravi schengenskih mej Evropske unije zaradi terorizma in zagotavljanja večje varnosti. Kaj morda tega ne vedo hrvaški državljani in so ali bodo obtoženo izjavo svoje predsednice sprejeli kot nekaj povsem utemeljenega? Kaj tega ne vedo niti hrvaški mediji, ki bi morali postreči z dodatnimi, v tem primeru resničnimi podatki? Hrvaška žal še ni v schengenskem območju in zato je doživela sedanje neljube mejne težave. Ne nazadnje jih je doživela tudi Slovenija, ki je zaradi otežčenega vstopa v območje bližnje sosedne gotovo enako nezadovoljna. Pa da se po povrnomu na predsednico Kolindo Grabar-Kitarović. Od visokih politikov pričakujemo, ali si vsaj želimo, da bodo

s svojim nastopom in izjavami delovali pomirjevalno, pomirjevalno navzven in tudi navznoter. V kolikor je v odnosu med dvema državama kar nekaj odprtih vprašanj, in tukaj Slovenija in Hrvaška nista izjemi, lahko politika ene in druge strani ogromno prispeva, da se stališča zblížujejo in ne oddaljujejo, da se medsebojno razumevanje pogloblja, ne pa spodkopava z nepotrebnimi in povrh vsega še netočnimi očitki. Živimo pač v času, ki probleme le kopiči in krepi, kar najprej in v prvi vrsti stopnjuje splošno negotovost ljudi. Negotovost je ekonomska, negotovost je varnostna, negotovost je v prisotnosti in v možnem nadaljnjem prihajanju pribežnikov, negotovost je v svetu in ne nazadnje na nemirnem Balkanu - počutje ljudi ob vsem tem nikakor ne more biti prijetno in se kaj lahko nagne v razdražljivost, v veliko nejevoljo in v obtoževanje tistih, ki so v bližini. Tukaj si je želeli, da bi politika odigrala svoje temeljno poslanstvo, ki je v tem, da ljudi pomirja in odpravlja njihove tesnobe in da se toliko bolj zavzema za razumevanje na vseh ravneh, tudi na ravni odnosa med dvema državama. Da odstranja vsakršno možnost nesporazumov, ki nastajajo kar sami od sebe, da ukinja razloge za zamere, ki se rade hitro razraščajo, in da vedno išče nove skupne poti in kar največ soglasij, vse to lahko ustvarja politika. A kaj, če so vse to le lepe želje? Zelo mogoče, a resnica je, da prav njih potrebujemo vse bolj in bolj.

Janez Povše

Slavnostni govor na Prazniku frtalje dne 25. aprila 2017

“Poguma je treba!”

Veliko poguma je treba. Veliko poguma za pogled na ta naš svet, Evropo, na ožji bivanjski prostor, na naša mesta, vasi, zaselke skozi lečo humanizma, človeštva, srčnosti in resnice, ki se hranijo z ljubeznivo strpnostjo, zavedanjem korenin in prvobitnim izročilom prednikov. Veliko poguma je treba za poglobljen razmislek o času, ki ga živimo in ki je malemu človeku in malim narodom vse prej kot naklonjen čas. Kajti ta je čas kazanja mišic, kričanja, sporov, zmerjanja, ta je čas nezavedanja in površnosti, je čas lažnega videza, ki megli dejanskost dejanj, je čas virtualnega, ki slepi in zamenjuje resničnost in jo spravlja v kot, da živimo v čudnih okoliščinah, kjer je vse dovoljeno, vse možno, kjer resnica v hipu postane njeno nasprotje, to je laž, ki postane po perverzmem procesu sprenevedanja sprejemljiva resnica. Močnejši vrže uničujoče bombe z izgovorom, da gre za nacionalno varnost, čeprav so ZDA nekaj deset tisoč kilometrov daleč od Sirije, močnejši si prisvoji zajeten del ozemlja Ukrajine, močnejši izpelje navidežno demokratični referendum, da bi na primer v Turčiji utrdil enoumni diktatorski režim, fanatiki pa se v imenu ne vem kakšnega boga znašajo nad malimi ljudmi, z atentati sejejo smrt in vnašajo strah kot povračilne ukrepe za uničenje, ki jih vojaške velesile povzročajo pri njih doma. To je noro. Povsem noro! Človeštvo izgublja svoj kompas, je brez orientacije, civilizacija Evrope, grajena na humanizmu, umetnosti in kulturi se je skrila v najbolj zatemnjen kotiček. Tam čaka. Kaj in na kaj? Na novo renesanso? Že Srečko Kosovel je v ekspresionističnem zanosu opozarjal, naj Evropa gradi na človeku in njegovem dostojanstvu, sicer bo postala sod smodnika. Naj se človek spremeni, naj zraste nova zavest človečanske vzajemnosti. Zaenkrat tega ni videti na obzorju. Pa naj kdo reče, da nista pesniška in pesnikova beseda preroški, da ni umetnost najbolj tvegajoče izpostavljen, resničen in krvavo stvaren del našega bivanja! A kdo dandanes še posluša pesnike? Pa bi jih morali! Ta površna in še zdaleč ne popolna slika našega časa kaže na močno načeto človečansko zavest. Človek je pred zloveščimi pojavnostmi nemočen, brez energije in možnosti, da bi se uprl svetu, ki pada v lastno pogubo. A padanje in brezup lahko ustavimo. Moramo ju zajeziti! Le poguma je treba in največje pogumno dejanje je to, da se zagledamo vase brez političnih, ideoloških ali strankarskih zavor, da se premislimo, izprašamo, da se za hip ustavimo in začnemo razreševati vozle, ki nas morebiti stiskajo in davijo. Mali človek ni brez moči, če moč poišče v sebi. Mali narod ni brez možnosti preživetja, če se zaveda sebe in svoje enkratnosti. Ta zavest je največji upor zoper razčlovečenje. Oba, mali narod in mali človek, nam lahko spet posvetita z upanjem, vztrajanjem, življenjskostjo in

foto dd

dokažeta, da ni prihodnost v moči in gospodarsko-finančnih mišicah, marveč v ponovnem poudarjanju in uveljavljanju vrednot, za katerimi se je izgubila sled. Ta in edinole ta je tudi naša možnost obstoja! Naša možnost je v sodelovanju in združevanju moči na koreninah naroda in narodnosti, le ta je skupni imenovalc vizije prihodnosti. Odpraviti pa bi bilo treba premnoge ovire, zablude, nedorečenosti in pasivno sprejemanje asimilacije, počasnega prehajanja v anonimnost, počasnega minevanja in hoje v pozabljeno skupnost. Zavedati bi se morali, da pripadamo narodu, ne pa strankam in političnim interesom! Vprašati pa se moramo, ali vodimo narodno politiko ali politiko prilagojevanja, pri čemer se nekateri največkrat zatekajo k izgovoru, da so se časi spremenili, da manjšina ni več to, kar je bila. Da gre za politični ne pa etični problem, kot da bi bili enakopravnost in enako dostojanstvo stvar strank, ne pa normalna komunikacija med narodi. Gre za neokusno floskulo. Naša, slovenska manjšina je vedno to, kar je bila in bo, dokler bo: ni jezikovna entiteta, marveč narodna skupnost z vsemi lastnostmi, ki jih ta pojem nosi v sebi. Se tega zavedamo ali smo se res prilagodili političnemu sistemu te države in te dežele, ki ne priznava narodnih manjšin, marveč le jezikovne skupnosti? Ta razlika v definiciji pa je bistvena in ne razumem, zakaj večkrat v formulacijah sami uporabljamo reduktivno terminologijo jezikovne skupnosti in ne narodne, kar bi bilo edino pravilno, resnično in tudi zgodovinsko. Tudi ni razumljivo, še manj razumno, da smo čez noč in brez vsakršnega razloga krstili naše vrtce in šole za dvojezične ustanove, naše občine in naše ozemlje prav tako, čeprav nas nobena ne božja ne človeška zapoved ni v to prisilila. Smo za dvojezičnost, večkulturnost, mnogomiselnost, skratka popolno svobodo enakosti, a to naj ne bo

enostransko! Žal smo le Slovenci dvojezični, prostor, na katerem stoletja živimo ne kot prišleki, ampak kot avtohtoni prebivalci, ni dvojezičen. Noče biti jezikovno bogat, medsebojno oplajajoč in pisan! Je vse zaman, da se slepimo! Naši sodeželani Italijani se, razen redkih častnih izjem, našega jezika nočejo naučiti. Res pa je tudi to, da v vsakdanjem odnosu s prebivalci tujega jezika uporabljamo prav tisti jezik in ne svojega. Je to dvojezičnost? In ni res, kot nam pravijo naši predstavniki, da se mora manjšina odpirati! Odpirati se mora večina, ki pa je še vedno zaprta v svojih nacionalističnih samozadostnih in vzvišenih držav. Manjšinske skupnosti se morajo vedno in povsod oslanjati na lastno trdo zavestno jedro, sicer se zelo kmalu asimilirajo, morje večine jih posrka in jih nikoli več ne naplavi na obalo lastnega jaza in lastne identitete. Da je tako in nič drugače, na to kaže tudi projekt graške univerze v Avstriji. Kot piše veliki slovenski pisatelj Florjan Lipuš, tam znanstveno raziskujejo, kako forsirana dvojezičnost manjšino pospešeno vodi v asimilacijo, pripadnika večinskega naroda pa seveda ne. Zato naj se večina odpre manjšinskemu vesolju, naj ga spoznava, preučuje, naj se mu približa in sprejme. Od manjšine ne moremo pričakovati kaj več od tistega, kar že daje in daje veliko. Zakaj skoraj vse naše prireditve potekajo v obeh jezikih, italijanske pa ne? Opravičujemo se s tem, da nas ne razumejo. Ampak nikoli se sosed ne bo naučil te naše lepe dvojine, ko sami poskrbimo, da se mu ni treba potruditi, zakaj bi se, ko pa je prireditev pol slovenska pol italijanska, se pravi ne tič ne miš. Poguma je treba, da si priznamo resnico. Naše šole postajajo jezikovni tečaji za tujce in niso več ustanove, ki naj vzgajajo in utrjujejo narodno zavest. Naša politika je vse bolj utopljena v iskanje strankarskih zavezništev, manj pa upošteva narodno vprašanje. Krovni organizaciji bolj skrbita za finančna sredstva,

kar je seveda prepotrebno in hvalevredno, manj za izražanje slovenske določenosti. Ampak kaj nam bo finančno kritje, komu ga bomo namenjali, če ne bo več naših društev, pevskih zborov, gledaliških skupin in vsakršnih dejavnosti narodnega značaja? Še upravno avtonomijo nam spodjedajo in vključujejo v ne vem kakšne medobčinske zveze, ki pomenijo začetek konca upravljanja teritorija in razpolaganja z njim, vzeli so pokrajine, ki so kolikor toliko jamčile slovensko prisotnost. Zakaj? Za finančni prihranek? Zaradi tako imenovane racionalizacije in reformistične ilhte? Ali se ne zdi čudno, da se je to zgodilo le v Furlaniji-Juljski krajini, kjer živimo Slovenci, drugod po Italiji pa ne? Ali ni to sumljivo? Res pa je tudi, da vse sprejemamo kot nespremenljive danosti. Že res, malce dvignemo glas, a ne preveč, potem pa molčimo, šepetamo, potrpiamo in na koncu se veselimo, da nismo ustvarili in podžgali preveliko polemik, da je mir v hiši, da smo spet ponižno skromni in mirna Bosna, da smo rešili nekaj denarcev, saj je treba za javni denar marsikaj požreti, izogibati se prevelikemu izkazovanju slovenstva, pogoltniti tudi izgubo svoje zemlje. Kaj pa duša? Kaj srce? Kaj narod? Kaj jezik? Poguma je treba, da si priznamo

resnico, da so besede italijanske politike eno, dejanja pa drugo. Naj kdo pove, zakaj nimamo zajamčenega predstavnika v parlamentu! Ker da tega ne predvideva volilni zakon? Zakaj pa ne predvideva tega? Kaj pa zakon pravice, enakopravnosti, enakega dostojanstva? In mi sprejemamo vse to pasivno, ne da bi označili kršenje in ne uveljavljanje popolnih pravic za fašizem in vsak milimetrski premik, denimo en cestni smerokaz pozdravimo kot planetarni dosežek, ko bi moralo biti v demokratični družbi vse to normalno, ko bi morala biti vsa toponomastika tudi v deželi, sicer je razglašanje dvo ali večjezičnosti gromozanska laž. Poguma je treba, da si priznamo vse to, kot je treba veliko poguma, da naš človek, kljub vsemu, še vedno deluje na mnogih vejah kulturnega življenja, ustvarja, nastopa, da še vedno govori in hoče govoriti jezik staršev in prednikov, da še vedno vidi v sedaj mladi slovenski državi svojo domovino. Je pa tudi resno vprašanje, ali domovina še vidi v nas ljudi narodnega telesa. Ali niso tudi v Sloveniji malomarnost, površnost, nepoznanje manjšine in nepoučenost vsakdanja praksa? Veliko poguma je treba, da človek še vztraja, ker verjame v Utopijo, da bo vendarle zmagala resnična solidarnost, da bo jezik povezovalni, ne pa ločitveni element, da bo drugačnost bogastvo, ne pa strašilo.

Ohraniti moramo vero v večjo odločnost, v tak jutri, kjer ne sprejemamo trpno odločitve drugih, marveč mi sami odločamo o lastni usodi obstajanja in obstanka, ne pa kaki deželni in državni funkcionarji, odborniki, sodelavci sodelavcev podministrov. Bo do tega kdaj prišlo? Bo prišlo do tega, da nam ne bodo določali kako živeti, kako razporejati sredstva, kako se moramo organizirati? Bo prišlo do tega, da ne bomo hlapci, marveč gospodarji svoje biti? Bo, če bomo gojili svoj jaz, to je slovenstvo ne kot vrednoto, marveč kot normalnost, ki se mora zgoditi in do katere smo upravičeni in od katere ne odstopamo niti za ped. Kajti od narodnih pravic in značilnosti ni mogoče odstopati. Če to naredimo, se potujčimo in prodamo. Življenje moramo sami usmerjati. Smo tega še sposobni? Veliko poguma je treba, da si odgovorimo na vsa ta vprašanja skozi slovenske oči, kar ni nič drugega kot volja po življenju, ustvarjanju, sodelovanju na demokratični in enakopravni osnovi, kar ni nič drugega kot živeti z lastno identiteto v veliki družini evropskih narodov. Z lastno trdno samobitnostjo in razpoznavnostjo, ne brez njiju! Veliko poguma je treba, da ohranimo sebe. Vsem nam želim veliko poguma in pogumnega koraka v jutrišnji dan!

Marij Čuk

TRST Redni občni zbor Slovenske prosvete

Bogato in tudi izredno kakovostno delovanje

V četrtek, 27. aprila, je imela redni občni zbor Slovenske prosvete iz Trsta. To je krovna organizacija, ki združuje veliko število društev s Tržaškega, po lastnem statutu pa ima deželni značaj, saj se vanjo lahko včlanijo katerokoli slovensko kulturno društvo iz vseh štirih nekdanjih pokrajin naše dežele. Občni zbori so odlična priložnost za soočenje med najrazličnejšimi akterji naše kulturne ustvarjalnosti in slovenskega življa, tudi tokrat je bilo tako. Marsikatero včlanjeno društvo je bilo na občnem zboru prisotno s svojim zastopnikom, nekatera pa so ob neodločljivih obveznostih predstavnikov poslala le pisna poročila o opravljenem delu in programu v prejšnjem letu. Po izvolitvi predsednika (Sergij Pahor) in tajnika (Katja Pasarit) občnega zbora je sledilo poročilo predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja o rednem delovanju. Spomnil je na nedorečenost zadnjih deželnih določil glede prispevkov za slovensko manjšino v Italiji ter posredno na negotovost in nejasnost glede na delitev finančne pomoči, ki bi je bila slovenska društva deležna. Vsekakor je Slovenska prosveta iz Trsta v letu 2016 porazdelila vse prispevke, ki sta ji jih zaupala bodisi Dežela Furlanija Julijska krajina kot slovenska država, splošno delovanje (ob izplačilu vseh obveznosti, zaposlenih in

drugih dajatev) se je končalo z minimalnim deficitom. Poročila predsednika so sledila poročila včlanjenih društev, ki so poudarila izredno razvejeno dejavnost na teritoriju. Nekateri predstavniki društev so prebrali celotne referate o lanskoletnem delovanju, drugi pa so se omejili na obnovo vsega narejenega in orisali krajši pregled bistvenih aktivnosti društev. Vseeno je poročanje trajalo dolgo; predsednik občnega zbora je z zadoščenjem ugotavljal, koliko energije in iniciative imajo najrazličnejša društva. Nato je sledilo finančno poročilo Slovenske prosvete, ko je predsednik Maver natančno orisal vse prihodke in izdatke v letu 2016. Prof. Robert Petaros je poročal v imenu nadzornega odbora in predlagal, da občni zbor obračun

odobri, saj nadzorni odbor, potem ko je pregledal vse račune in skrbno preveril finančno stanje, ni ugotovil nobene pomanjkljivosti. Udeleženci so soglasno potrdili lanskoletni obračun in kasneje tudi proračun za tekoče leto, saj se številke ne razlikujejo veliko od lanskih. Na vrstnem redu so bili pozdravi

in debata. Besedo je prevzel predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, ki je prisotnim natresel nekaj svojih pogledov o stanju v slovenski manjšini; dotaknil se je marsikaterega argumenta, ki morda ni bil v skladu s poročili in delovanjem članic Slovenske prosvete. Razvila se je razprava, v kateri so žal marsikateri prisotni obžalovali dejstvo, da je krovna organizacija SSO morda nekoliko preveč oddaljena od svojih članic oz. od vseh društev, ki delajo na terenu ter se spoprijemajo z mnogimi birokratskimi in praktičnimi težavami. Večja pomoč z nasveti, s pravočasnim obveščanjem o raznih zapadlostih ali priložnostih za določene prošnje, in vidnejša prisotnost bi bili za društva res dobrodošli. Delovanje društev, včlanjenih v Slovensko prosveto, je izredno raznoliko in bogato, sloni na že utečenem tradicionalnem delovanju, a je večkrat tudi inovativno in spodbudno za mladino in za prihodnje generacije, ki marsikje res rade pomagajo domačemu društvu. Delovanja je ogromno in je tudi izredno kakovostno, morda res manjka nekoliko boljše in bolj poglobljena informacija. Redni občni zbor Slovenske prosvete se je končal v poznih večernih urah. Nekateri udeleženci so se ob sproščenem pogovoru še nekaj časa zaustavili v prostorih v ul. Donizetti v Trstu, da bi izkoristili priložnost soočanja med predstavniki najrazličnejših društev. Ostaja dejstvo, da so v Trstu in bližnji okolici dejavna mnoga slovenska društva, ki ohranjajo kulturo in naš jezik ter so že zaradi tega nezamenljiv del današnje multikulturne družbe.

MAP

Bogoslužje, Marija, molitev

Ljudska pobožnost šmarnic v zgodovini Slovencev

Šmarnice so še vedno ena najbolj priljubljenih ljudskih pobožnosti na Slovenskem.

Začetki šmarnične pobožnosti gotovo segajo že pred leto 1815, ko je papež Pij VII. pobožnost meseca maja potrdil in obdaril z odpustki. S pobožnostjo, ki so jo poimenovali Marijin mesec, so začeli v Rimu, od koder se je hitro razširila po vsej Italiji, Nemčiji in Franciji. V Nemčiji je nadomestila praznovanje ob poganskem "majskem drevesu" (Maibaum). Tudi v Sloveniji so jo z veseljem sprejeli.

Med Slovenci se je majniška pobožnost začela v ljubljanskem semenišču na pobudo

molili litanije in peli Marijine pesmi. Še danes je ta navada marsikje ohranjena, čeprav imajo danes po cerkvah šmarnice največkrat med mašo.

Ker so v zadnjih desetletjih duhovniki šmarnice uporabili tudi kot posebno katehezo za otroke, je nastalo tudi posebno šmarnično branje za otroke in posebno za odrasle vernike (*Družina*, 7. 5. 2006).

Marijino posebno češčenje v mesecu majniku sega že v 16. stoletje, redne pobožnosti pa so se razvile šele v 18. stoletju. Prve šmarnice so obhajali v Ljubljani leta 1851 v bogoslovnem semenišču. Pobožnost se je kmalu razširila po drugih zavodih in župnijah, tudi zu-

nik Blaž Potočnik leta 1827. Zaradi velikega zanimanja so jo morali trikrat ponatisniti. (Povzeto po katalogu razstave *Slovenske tiskane šmarnice od začetkov do danes* avtoric Marjetke Tuš in Fanike Krajnc-Vrečko ter spletne strani Družina.)

Slovenski katehetski urad po pooblastilu Slovenske škofovske konference za leto 2017 skupaj s Celjsko Mohorjevo družbo pripravlja šmarnice za otroke z naslovom ČUDEŽ NA SKALNICI avtorice Kristine Tičar in šmarnice za odrasle z naslovom NAREDI ME ZA ORODJE SVOJEGA MIRU avtorja p. Janeza Šamperla.

Letos praznujemo tristoletnico kronanja podo-be svetogorske Matere Božje, ki že več kot štiristo petdeset let kraljuje na Skalnici in kliče Slovence, naj na vseh ravneh življenja zaupajo v Njeno priprošnjo ter molijo in delajo za edinstvo tako med kristjani kot tudi v narodu. Z letošnjimi šmarnicami za otroke z naslovom *Čudež na Skalnici* nam želi avtorica Kristina Tičar približati nastanek primorske božje poti na Sveto goro in nas povabiti k iskrenemu češčenju Marije, da bi Njenemu varstvu vedno znova izročali sebe in svoje bližnje.

Šmarnice za odrasle z naslovom *Naredi me za orodje svojega miru* so nastale v Assisiju, napisal pa jih je slovenski minorit p. Janez Šamperl. Sveti Frančišek, njegovo delo za mir in spravo, ter Slovenija, ki trpi pod težo razdeljenosti, sta dve zgodbi iste zgodovine. Avtor ju je povezal ter vanju vtikal svoje osebne spomine z močno spodbudo k uredništvu dela za mir sredi našega vsakdanjega okolja. Razmišljanja v poslušalcih vzbujajo željo po osebnem odgovoru in dejavnem vključevanju v življenje znotraj Cerkve in družbe.

četrtoletnika Jerneja Lenčka leta 1851, od tod pa se je hitro razširila po vsej slovenski deželi. Besedilo za to pobožnost z naslovom Mesec Marije je že leta 1842 iz francoščine priredil Davorin Trstenjak. Leta 1852 so to marijansko pobožnost obhajali v ljubljanskem *Alozijevišču*, leta 1855 so pobožnost obhajali že v romarski cerkvi na Kalobju, leta 1860 v mariborskem bogoslovju. Janez Volčič je leta 1855 napisal knjigo z naslovom Šmarnice, po cvetlici, ki vzcvetijo v začetku maja, in pod tem imenom se je pobožnost hitro razširila med ljudmi. Ljudje so to pobožnost vzeli za svojo in so jo obhajali pri številnih Marijinih kapelicah, kjer so brali šmarnično branje,

naj Ljubljane, in se je ljudstvu brž močno priljubila. Pobožnost, ki so jo začeli imenovati po majniških cveticah, šmarnicah, so kmalu pričeli opravljati tudi zunaj cerkve – na vasi, pri kapelicah in znamenjih. Tako se je splošno udomačila. (dr. Niko Kurent, *Praznično leto Slovencev*) Z razmahom šmarnične pobožnosti se je pokazala potreba po šmarničnem branju in primernih pesmih. Prav v času razširjanja majske pobožnosti je slovensko slovstvo dobilo največ nabožnih pesmi. Res niso bile vse umetniške, a so s primerno melodijo vernikom segle globoko v srce. Pesmi so začeli zbirati v zbirke in jih izdajati v obliki pesmaric. Prvo takšno zbirko je izdal duhov-

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Križ razodeva človeškost

Nekateri ljudje bežijo pred znamenjem križa, ker predstavlja trpljenje, misel na smrt in napor. Kljub temu moremo reči, da je križ znamenje človeškosti, kot nanj gleda krščanstvo. Sveti Pavel je zapisal, da sta se v Kristusu razodeli dobrot in človekoljubnost Boga. V času, ki tako zanika dostojanstvo človeka in njegovo pristno podobo, nam križ pomaga odkriti pravo vrednost in pomen človeškega življenja.

Prečni tram križa kaže na naše človeške danosti, da smo ljudje zemlje, minljivi in ranljivi. V tem tramu je zaobjeta naša osebna zgodovina, tu so drugi ljudje, svet. **Pokončni tram** predstavlja duhovnost, svobodo, odprtost v preseganje in ljubezen. V njem se srečujemo s sprejemanjem drugačnosti. Križ povezuje oba trama, prečnega, da se ne izgubimo v drugih, in pokončnega, da ne pozabimo svoje človeške stvarnosti. V križu moremo sprejeti mnoga nasprotja, ki jih srečujemo v življenju, z njim rešujemo notranje in zunanje konflikte. Križ nas odpira v vedno nove začetke, da se ne ustavimo pri padcih in ranah, ampak gremo vedno naprej. S križem se učimo gledati na dogajanje v luči Jezusove velikonočne ljubezni. Pot človeškosti vsebuje tudi sprejemanje smrti in minevanja. Zato se ob križu spominjamo, da bomo umrli. Hkrati nas spodbuja, da živimo polno v času, ki nam je podarjen. Prav tako nas uči sprejemati težke tre-

nutke življenja. Križ prečišča našo preteklost, uči nas živeti v sedanjosti in smelo gledati v prihodnost. Tako se zlo križa spreminja v zdravilo, v katerem se mnogi rešijo in ozdravijo, podobno, kot je Mojzes dvignil kačo v puščavi in so ljudje ozdraveli ob pogledu nanjo.

Križ je tudi naša pot do ljudi, ki podira zidove, ki nas ločujejo. Za prve kristjane je bilo to veliko sporočilo, da so mogli graditi novo skupnost, kjer so bili Judje in pogani. Križ presega vsako ozkost in je podoba sprave med narodi ter ljudstvi. Predvsem pa je podoba stvarnega človeka, ki z ranami prihitel pred Gospoda in si želi pomoči ter odrešenja. Res, da si sodobni ljudje želijo samostojnosti in samo-odrešenja, toda življen-

je ne pozna drugačne izpolnitve kot v medsebojnem darovanju in pomoči. Kdor se ne pusti raniti, ne more ljubiti. V križu se pletejo novi odnosi in svet dobiva njegovo podobo. Zato se ne bomo več zatekali v nasilje in bežali pred naporom, ampak v Svetem Duhu obnovili svojo človeškost in jo z dostojanstvom živeli v različnih življenjskih okoliščinah po Gospodovi volji.

pak v Svetem Duhu obnovili svojo človeškost in jo z dostojanstvom živeli v različnih življenjskih okoliščinah po Gospodovi volji.

Luka, Tadej, Jakob, Daniele, Saša, Desiree', Patrik, Valentin, Ana, Ester, Gaia, Gabriel, Sara, Antonija in Petra so v nedeljo, 30. aprila 2017, v cerkvi sv. Ivana v Gorici prejeli zakrament svete birme. Na začetku slavlja sta birmance in prehojeno pot na kratko predstavila katehistinja ene skupine Erika Mažgon in msgr. Renato Podbersič, ki je v dveh veroučnih letih in pol pripravil drugo skupino. Skupaj so spoznavali Sv. pismo, bogoslužje in molitve, imeli duhovne obnove in romanja, se pogovarjali o verskem življenju, predvsem pa so doživeli to pripravo kot "čas Božje bližine in pomoči", ko so imeli možnost narediti korak naprej na poti osebne vere. Župnik Marijan Markežič se je obrnil na nadškofa msgr. Carla Redaellijsa s prošnjo krščanske skupnosti, da bi fante in

dekleta potrdil v veri z darovi Svetega Duha. Nadškof je vsakega birmanca in botra pričakal pred oltarjem: potem ko je izgovoril njegovo ime, ga je v veliki zbranosti mazilil s posvečenim oljem. V homiliji je pomenikal emavško pripoved in poudaril, da Gospoda lahko spoznamo v Besedi in evharestiji. Z zakramentom sv. birme pa prejmemo Sv. Duha, ki je Božja navzočnost v nas, nam pomaga postajati podobni Jezusu, ovrednoti naše talente in nam pomaga jih uporabljati, kot bi jih uporabljal Jezus. "Sprajujemo se: kaj bi naredil Jezus", je vse navzoče pozval nadškof. Prosim ga moramo, naj nam pomaga ne samo to doumeti, ampak tako tudi živeti. "Da bi imeli ne le Jezusove misli, temveč tudi njegovo srce in njegove roke".

Blagoslovitev križa za vse "pogrešane" kristjane, ki še nimajo grobov

Bogu hvala za neutrudne borce Resnice

V nedeljo, 2.4.2017, popoldan so se mnogi domačini in znanci iz drugih krajev zbrali v cerkvi sv. Jožefa v Soči, kjer je bil začetek molitve križevega pota vse do slabe tri kilometre oddaljene Korejnčnkove domačije v Vrsniku – Soča 75. Tukaj je g. Bogdan Vidmar, duhovni pomočnik župnij na Bovškem, blagoslovil križ, katerega je postavil njen gospodar Jože Eržen, po rodu iz Škofje Loke, lastnik Korejnčnkove domačije od leta 1976. Z ženo Daško stalno bivata v Soči, zato sta se odločila, da v bližini hiše postavita znamenje krščanske vere, kateri pripadata.

Kot je ob blagoslovu križa Eržen povedal, je doma tam, kjer je veliko križev in težav ter žrti, ki pa še nimajo grobov - znanih in obeleženih skladno z njihovo vero - s križi. Ta križ je postavil tistim, ki so bili umorjeni brez svoje krivde in ostali brez svojih grobov ter nekateri barbarsko mučeni, tudi brez ušes ali nekaterih drugih delov telesa, preden so jih zakopali v grob. Obenem pa naj spominja na težke čase med prvo in drugo svetovno vojno. Prav zaradi slednjega ni naključno avtor v bronu odlitega korpusa, ki je nastal na temelju lesenega originala, kipar Peter Jovanovič iz Gorenje Žetne

pod Blegošem. Njegov oče Radislav, po rodu Srb, je namreč služil vojaški rok na bližnji rapski meji, ki je med drugim potekala preko Mangarta, Jablova, Triglava in Porezna. Torej, neposredno nad Vrsnikom in dolino Soče sploh. Ob stoti obletnici konca prve svetovne vojne je postni čas prava priložnost za postavitev križa, križevega pota do njega in njegove blagoslovitve.

Marija Gasser, po poklicu učiteljica, sicer pa znana kot raziskovalka in avtorica zgodovinske knjige o življenju in trpljenju ljudi v vaseh in zaselkih pod Ratitovcem "Vasi pod Ratitovcem skozi čas". Razme-

re v javnosti in nazori mlajših ljudi pa so

takšni, da dveh od 24. "izginulih", zaradi nasprotovanja svojcev, ni smelo biti ni leta 2015 postavljeni spominski plošči...

Po blagoslovitvi križa pri Korejnčniku je gospa Marija Gasser povedala: "G. Jože je postavil križ v večni spomin rojakom Škofjeločanom, ki jih je kot otrok videl, ko so jih vodili na škofjeloški grad in za njimi zabrisali vse sledi. Podobna je zgodba o ljudeh izpod Ratitovca, ko je po vojni

Med križevim potom in ob blagoslovitvi križa

neznano kam izginilo 24 mož, sinov, bratov in, ko so pred božičem leta 1945 izgnali 90 ljudi iz teh vasi, od tega 62 otrok. Njihovo usodo sta zaradi

pomoči vdovam in izgnancem delila duhovnika Filip Terčelj in Franc Krašna. Bogu hvala za neutrudne borce Resnice!"

Miran Mihelič

GORICA Prvomajsko slavlje ... nekoliko drugače

Jurjevanje goriških skavtov z novim pomenom

foto dd

Letošnji praznik goriške veje Slovenske zamejske skavtske organizacije se je v ponedeljek, 1. maja, v jutranjih urah začel, kot velela tradicija, z žvižgom načelnika, Skavtsko pesmijo in klici vodov. In vendar je bilo jurjevanje tokrat drugačno. Voditelji so mu želeli dati "dodaten pomen". Prvič se je zgodilo, da v prisotnosti "velike skavtske družine" noben mlad član organizacije ni izrekel obljube, kot smo bili vajeni že desetletja. Na letošnjem prizorišču, na travniku za cerkvijo sv. Ivana v Gorici,

ZSKSS v Sloveniji. Mašo je daroval msgr. Renato Podbersič, ki je poudaril, da je 1. maj hkrati praznik sv. Jožefa delavca, začetek Marijinega meseca majnika in tudi skavtski praznik, ko se spominjamo zavetnika sv. Jurija, ki premaguje zmaja. Vitez sv. Jurij je dal življenje za Kristusa, je povedal med drugim. "Kristjani smo ga vzeli kot zgled človeka, ki se bori za to, da bi dobro zmagalo, in upošteva vse naravne danosti, kot so rast, cvetenje in dajanje sadov". S tem v zvezi je mašnik omenil "lepe slovenske pregovore, ki nam

pomagajo razumeti, kaj je sv. Jurij". Poudaril je tudi, da "moramo delo ceniti, spoštovati, ker nam ga je Bog zaupal in ker je Jezus sam kot Božji sin delal" v tesarski delavnici sv. Jožefa.

Msgr. Podbersič je pri obredu tudi blagoslovil skavtske rute, "znamenje pripadnosti svetovni skavtski družini in stegu", ki so jih oz. jih še bodo prejeli vsi člani, ki so že oz. še bodo izrekli obljubo v tem letu. Sledil je svečan trenutek, ko so vsi skavti skupaj obnovili obljubo.

Praznik se je v prijetnem pomladanskem dnevu za vse navzoče nadaljeval ob obloženih mizah. Za to in za program tabornega ognja, ko so - prek igre 'Skavt ima talent' - različne skupine predstavile skeče, druge igre in pesmi, so poskrbeli člani noviciata roverjev in popotnic. **BESEDA**
NAČELNIKU
O novosti smo se na kratko po-

Cerkveni in družbeni antislovar (36a) J kot JOGA (1)

Ni treba najbrž posebej poudarjati, kako močno je razširjena ta v naslovu omenjena praksa danes. Kdor jogo prakticira, trdi, da gre za povsem sprejemljivo in neškodljivo zadevo, ki je pravzaprav šele koristna. Tako trdijo. Zelo stara asketska in mistična tehnika z Daljnega vzhoda je prišla na Zahod, potem ko so jo odkrili zahodni popotniki, vse bolj priljubljena pa je postajala od konca 19. stoletja naprej, posebej se je razširila po t. i. "kulturni revoluciji" v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Po mnenju tistih, ki jo prakticirajo, recimo "Hatha Yoga" pripomore k večji elastičnosti mišic in boljši prekrvavitvi, zato pa k boljšemu splošnemu počutju. Podobno se trdi za nadzorovanje dihanja s pomočjo metode "Pranayama", disci-

pline dihanja, pa tudi drugih oblik nadzorovanja misli, fantazij in volje, kot je recimo "Bhakti Yoga" oz. pot predanosti. "Yoga" pravzaprav pomeni združenje ali zedinjenje. Izhaja iz vedskih Upanišad iz 5. stolet-

ja pred Kristusom. Joga se ne ponuja kot religija, temveč kot psiho-duhovna praksa, ki pa je povezana z določenimi religi-

jami, posebno s hindujsko. Pri jogi je pomemben nadzor nad "drobnimi energetskimi tokovi", ki tako, da gredo skozi številne energetske vozle ali "čakre" (vsaka ustreza natančno določenemu delu telesa), pripomorejo k temu, da se osvobodimo vsake zemeljske želje ("nirvana") in tako na koncu pridemo do razsvetljenja ("samadi"). To zadnje stanje mnogi pisatelji duhovnih vsebin približujejo združitvenemu stanju ali celo blaženemu gledanju katoliške duhovne teologije. Skupno gledano, je joga skupek zelo starih praks, razdeljenih na razne šole, ki so močno zaznamovale mnoge religije ali religiozne filozofije, zlasti hinduizem in budizem. Kot rečeno, že kako stoletje jogo cenijo tudi krščanske posvečene osebe in verniki, ki pravijo, da v tem najdejo duhovno polnost, ki jo potem še dokončno izboljšajo s krščanskim zakramentalnim življenjem. Seveda smo tu po-

govorili z načelnikom Milkom Di Battisto. Povedal nam je, da so sedanjí voditelji iz več razlogov želeli dati jurjevanju "nov pomen". Postalo naj bi praznik vseh skavtov, nekaj skavtski "dan odprtih vrat", vezni člen med starimi skavti, nekdanjimi člani, tistimi, ki so danes dejavni, pa tudi tistimi, ki še niso skavtje, pa bi to lahko postali. "Jurjevanju želimo dati novega duha, ki ni vezan samo na obljube sedanje skavtske generacije, ampak je neki most, vez med več rodovi". Letošnja izvedba je bila še "prototipna", z naslednjim letom nameravajo prazniku dodati še več vsebin, ki bi v organizacijo morda privabile nove člane. Ko se z začetkom maja bližamo koncu skavtskega leta, smo načelnika vprašali še za kratek obračun leta. "Kar se tiče voditeljev, smo leto speljali". V zadnjih letih so v skupnost voditeljev sprejeli dva nova člana, ki sta v skavtske vrste pristopila "že zrela". Z voditeljskim kadrom je Di Battista "zmerno zadovoljen, res pa je, da je treba na voditeljih stalno graditi". Zaradi študija opravljajo svojo vlogo omejeno obdobje, z druge strani pa v tem času sprejemajo preveč bremen; tudi to ni najbolje. Pomembno je, da voditelji, ki imajo bistveno vzgojno vlogo, ne izgubljajo energij in časa z opravljanjem tehničnih in birokratskih nalog, ki jih namesto njih lahko opravlja vodstvo. Ko bi imeli več voditeljev, bi bili sedanji seveda manj obremenjeni; predvsem pa bi lahko postavili na noge več krajevnih enot, stegov. Po načelnikovem mnenju bi to bilo še kako mogoče v Laškem oz. v vaseh od Gorice proti Vidmu, na Krminskem.

"Skavtizem je vzgojna organizacija, ki ima v svojem DNK-ju Baden-Powellovo metodo 'programiraj-izvedi-preveri': to odgovarja tipičnemu pristopu 'program managementa' in gre zato za vzgojno metodo, ki usmerja mlade v to, kar svet danes potrebuje". Di Battista je prepričan, da "nobeno drugo društvo v zamejstvu nima te dodane vrednosti, ki jo imamo skavti". Organizacija ima torej "prednosti, na katere je naša skupnost morda malo pozabila". Tudi zato je pomembno, da se z navedenimi zamišljenim skavtskim praznikom organizacija glasneje pojavi v javnosti, da nastopi z novim zagonom.

DD

vedali bolj približno, za kaj gre, zelo skrženo in povzeto, tudi zaradi prostora. Nam gre bolj za to, da skupaj s Cerkvijo opozorimo, da morda le ni vse tako brez nevarnosti in neškodljivo. Cerkveno učiteljstvo pravi, da gre za prakso, ki je neškodljiva le na videz, v resnici pa privede do pravega pravčatega miselnega in duhovnega onesnaženja. Poleg številnih priložnosti, ko se je cerkveno učiteljstvo izrelo glede joge in podobnih zadev, velja posebej omeniti dokument, ki obravnava pravzaprav številne starinske nauke in tehnike, ki so prišle skupaj v tisto, kar poznamo danes kot New Age. Ta dokument je "Jezus Kristus, prinašalec žive vode", ki je v slovenščini izdan kot cerkveni dokument št. 104, na spletu pa ga je mogoče dobiti v "pdf" obliki. Natančneje se bomo z načeto vsebino ukvarjali v prihodnjem zapisu. Podali bomo nekaj ugovorov proti zavračanju joge s strani kristjanov, da je torej ta praksa v redu in neškodljiva, na to pa bomo dali še nekaj odgovorov, ki seveda trdijo nasprotno.

Andrej Vončina

Kratke

Skupno tržaško romanje v Maribor

Na dan svetega Marka, ko so nekoč prirejali in ponekod še danes prirejajo prošnje procesije po poljih, se je 5 avtobusov tržaških vernikov podalo na tradicionalno skupno romanje, tokrat v Maribor k blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku.

Ob 11. uri se je približno 250 romarjev udeležilo slovesne svete maše, ki jo je v stolnici vodil mariborski nadškof in metropolit Alojzij Cvikel s sedanjim tržaškim škofovim vikarjem Antonom Bedenčičem in nekdanjim vikarjem Francem Vončino. Ob njem so somaševali stolni

župnik Marko Veršič in številni duhovniki, med njimi sedem s Tržaškega. Ubrano ljudsko petje, ki ga je na orglah občuteno spremljala Marija Šturman, je dalo skupni mašni daritvi poseben pečat, še zlasti je segla do srca zaključna pesem, Slomškova V nebesih sem doma...

Pred sv. mašo je stolni župnik Veršič v krajšem nagovoru vernikom opisal mariborsko stolnico, njeno zgodovino in njene značilnosti. Tam danes počiva blaženi Anton Martin Slomšek, kateremu je pred cerkvijo postavljen spomenik. Ob njegovem grobu so se ob koncu maše k posebnim molitvi zbrali nadškof Cvikel z duhovniki, za njimi pa so se ob grobu zvrstili vsi številni tržaški romarji.

Mariborska župnijska skupnost je za zaključek priredila romarjem res prisrčen in topel sprejem, obogaten z domačimi dobrotami.

Posamezne tržaške župnije so za tem drugi del obiska Maribora razporedile vsaka po svoje. Potniki posameznih avtobusov so odšli na kosilo v razna gostišča v mestu in okolici. Nekateri so si kasneje Maribor ogledali peš z vodičem, drugi pa so udobno sedli v turistični vlakec, ki jih je popeljal na ogled mesta. Za tem so nekateri dušni pastirji pospremili svoje župljane v Don Boskov center, kjer jim je gostoljubni prof. Tone Ciglar razkazal veliko, moderno in nekoliko nenavadno, okroglo cerkev in mladinsko središče.

Na poti domov je bil vsaj za nekatere obvezen postanek na Trojanah, kamor so jih zvalili vsem dobro poznani krofi.

Ob vrnitvi so verniki po avtobusih še zmolili zahvalne molitve za vse, kar jim je bilo poklonjeno v lepem in sončnem romarskem dnevu.

V piranski cerkvi sv. Jurija Križev pot slikarja Jošta Snoja

V cerkvi sv. Jurija v Piranu so 8. aprila odprli 17. razstavo Križev pot po piranskih cerkvah, na kateri Društvo Prijatelji zakladov sv. Jurija letos gosti akademskega slikarja Jošta Snoja. Umetnik za postavitev meni, da se jo "lahko razume kot Križev pot sočutja, sočutja kot poti ljubezni". Oblička in geste figur Križevega pota, ki so ga dobili na posodo iz cerkve na Kalobju pri Sentjurju, naj bi po umetnikovem mnenju vzbudili sočutje do Kristusa in zavest o njegovem sočutju do nas. Struktura križevega pota je pri nekaterih postajah dokaj klasična, pri drugih inovativna. Pri vseh treh padcih se pojavi okostje ali lobanja, ki simbolizirata Kristusovo sočutje do žrtve in rablja ter predstavljata bratomorno ubijanje v svetovnem merilu in v slovenski zgodovini, piše v razstavnih zloženkah.

Snoj si je za podlago izbral zlato ozadje, s katero je želel ponazoriti božji svet. Barve in figure se tako zgoščajo v dimenziji tega sveta, v ozadju pa se prek zlate barve razpira božji svet. Napisi so spontani, od citata iz Svetega pisma do verza iz poezije ali preprostega vzklika. Pri 12. postaji napisi izginijo. "Prostor postane širši in svetlejši. Tonsko se od temnejših postaje stopnjujejo proti svetlejšim. Zadnja postaja predstavlja vstajenje. Kristus po svoji smrti in smrti človeštva ustvari nekaj novega, novo življenje. Zarodek na sliki, ki se ga Kristus dotika, predstavlja novo rojstvo človeštva in sleherne duše", še piše v zloženci. Jošt Snoj (1967) je leta 1993 diplomiral iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, leta 1998 pa še na Teološki fakulteti v Ljubljani. Med letoma 2004 in 2008 je študiral na Fakulteti za zgodovino in sakralno kulturno dediščino na Papeški univerzi Gregoriana ter pod mentorstvom patra Marka Rupnika končal magisterij.

Slika pokrajine, portrete in slike s svetopisemsko tematiko. Eno njegovih zadnjih del so ilustracije Pasijona, kjer je temeljna misel absurd križa.

Prejeli smo

Spoštovani gospod Ambrož Kodelja!

V članku Obmejni spomini (Novi glas, 27. 4. 1017, št. 15), ki ste ga podpisali, omenjate tudi "prominentnega zgodovinarja", ki zelo rad nastopa na obeh straneh državne meje in je bil "zraven", ko so septembra 1959 razstrelili ostanke cekve na Sv. Katarini (Kromberk). Kakšno vlogo naj bi imel pri tem "herojskem dejanju" zgodovinar niste želeli povedati. Želim, da to pojasnite in navedete tudi njegovo ime, da bodo zanj vedeli tudi vsi, ki jim do objave Vašega članka to ni bilo znano.

Branko Marušič, Solkan

Kratke

Mladi Štmaverci na kratkem letovanju

Skupina otrok otroškega pevskega zbora, ki deluje pod okriljem KD SABOTIN, se je od 21. do 23. aprila odpravila na kratko letovanje v kočo sv. Jožefa v Žabice. Kljub bolj mrzlim temperaturam se nadebudni Štmaverci niso vdali. V spremstvu treh odraslih društvenih

članov je 14 otrok preživelo tri čudovite dneve v druženju, petju, pustolovščini, igri in skupnem delu. Dan se je začel že zgodaj zjutraj z skupnim zajtrkom in telovadbo, obede so pripravljali skupaj, postavili so telekamaro za opazovanje divjih živali, fantje so si zgradili bivak, skupina se je podala na bližnji hrib, večer pa so si s pomočjo instrumentov popestrili s petjem. Po tej izkušnji bodo še bolj veseli nadaljevali druženje in petje v zboru.

Letališče v Gorici spet odprto

Predsednik konzorcija Duca D'Aosta Ariano Medeot je 19. aprila zvečer prejel dopis, s katerim so mu z ustanove za civilno letalstvo Enac poslali še zadnji dokument, ki je bil potreben za ponovno izvajanje letalskih dejavnosti. Ponovnega odprtja letališča se veselili tudi direktor Pipistrela Ivo Boscarol, ki bo tako lahko začel z delom v svoji tovarni. Že 20. aprila je na letališču pristalo prvo letalo - zelo simbolno je bilo to Pipistrelovo ultralahko letalo, ki je priletelo iz Parme. Ob pristanku so pilota pričakali goriški župan Ettore Romoli,

podpredsednik Trgovinske zbornice za Julijsko krajino Gianluca Madriz in predsednik konzorcija Duca D'Aosta Ariano Medeot. Dan kasneje so na letališču pripravili krajšo slovesnost ter tako letališče tudi uradno predali namenu. "To letališče pomeni veliko ne

le za obe občini (Gorico in Sovodnje), pač pa za celotno območje, tudi za Slovenijo. Nadejamo se, da bo ta točka res postala stičišče številnih proizvodnih in tudi drugih dejavnosti, ki so vezane na letalstvo, rekreacijo in šport ter seveda na vse proizvodne dejavnosti, ki tukaj primanjkujejo. Verjamem, da bo to letališče postalo zelo privlačno za marsikoga", je za STA povedala županja občine Sovodnje ob Soči Alenka Florenin. Ajdovski podjetnik in direktor Pipistrela Ivo Boscarol je ob robu letališča zgradil večjo proizvodno halo. V njej bodo še letos začeli izdelovati električna letala Panthera. "Novica nas je zelo razveselila, saj smo jo že dolgo pričakovali, in nam vliva veliko optimizma", je za STA povedal Boscarol, ki se odprtja ni mogel udeležiti, ker se je v ZDA udeležil konference UBER Elevate. Povedal je še, da se bodo lahko končno začeli pripravljati na to, da v novi stavbi začnejo s proizvodnjo. V goriškem podjetju je Pipistrel lani zaposlil dva delavca, sedaj pa namerava v Gorici prezaposliti še nekaj inštruktorjev, ki bodo poskrbeli za zaposlovanje novih ljudi. Z delom naj bi v Gorici začeli v roku dveh do treh mesecev.

Od Kluž na Brestovec: 7. maja sklepni del

Pod geslom Sabotinske družine poti bo od 4. do 7. maja potekal planinski pohod od trdnjave Kluže pri Bovcu do Brestovca pri Vrhu. Pohodniki bodo v štirih sklopih prehodili območje, kjer je pred sto leti potekala soška fronta, in se v nedeljo popoldne zbrali na sklepni prireditvi pri obnovljenih strelskih jarkih pod Brestovcem. Pobudniki in organizatorji pohoda in zaključne prireditve so Slovensko planinsko društvo v Gorici, v sodelovanju s PD Nova Gorica, PD Brda in goriško sekcijo CAI, Skupina 75 in ZSKD. Priložnostni kulturni spored bodo oblikovali pevski zbori Monte Sabotino, zbora Jezero in Skala ter ženska vokalna skupina Danica; člani fotokluba Skupina 75 pa pripravljajo fotografsko razstavo o vojni in njenih sledovih po sto letih na prizorišču ene najhujših morij v tem delu Evrope. Za uspešno izvedbo prireditve bodo poskrbeli tudi člani društva Soška fronta in člani KD Briški grič ter Kraški krte. Dogajanje na Vrhu bo pod pokroviteljstvom občine Sovodnje. Start nedeljskega dela pohoda od Števerjana na Vrh bo na Bukovju ob 7. uri. Udeleženci se bodo usmerili najprej na Kalvarijo, sestopili v Podgoro, prekoračili Sočo pri Stražicah in se preko Rojc ob soškem bregu napotili proti Sovodnjam in Gabrjam do Vrha, kamor bodo prispeli okrog 12. ure. Popoldne bo še podaljšek pohoda na Debelo grižo in Martinščino in nato vrnitev na prizorišče zaključne prireditve. Sledi planinsko druženje. Predviden je tudi povratni avtobusni prevoz z Vrha v Števerjan. Pohodniki, ki se odločijo za krajšo hojo, se lahko priključijo pred razstaviščem Espomego, pri telovadnici v Sovodnjah in pri cerkvi v Gabrjah.

Pastoralno področje Soča Vipava / Šmarnice

Pastoralno področje Soča Vipava sporoča, da bo šmarnična pobožnost v ponedeljek, **8. maja**, ob 19.30 na Jazbinah, v ponedeljek, **15. maja**, ob 19.30 na Prevalu (Moš), v ponedeljek, **22. maja**, ob 20. uri na Kostanjevici, v ponedeljek, **29. maja**, ob 19.30 na Sveti Gori. Vabljeni!

Županski kandidat Collini se je srečal s slovenskimi organizacijami

Kaj pričakujemo od goriške občine?

V komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je Slovenska skupnost organizirala v četrtek, 27. aprila, srečanje med županskim kandidatom Robertom Collinijem in predstavniki slovenskih organizacij oz. ustanov, ki delujejo v mestu.

Julijan Čavdek, ki je večer povezoval, je kandidatu v uvodnem pozdravu zaželel "zelo prepričljivo zmago, da se v Gorici končno kaj obrne", in dodal, da je lepo končno govoriti z županskim kandidatom, ki razume slovensko. Prav to je bila posebnost večera: navzoči so lahko govorili v svojem jeziku in vsi so se razumeli! Preden so kandidatu iznesli svoja mnenja in predloge, saj je za razvoj in sploh redno delovanje naših društev zelo pomemben pristop občinske uprave, je sam Collini v krajšem nagovoru izrazil veselje nad srečanjem v Kulturnem centru, "svetišču slovenske, še več, vse goriške skupnosti". Njegova koalicija gleda na skupnosti, je dejal, da bi lahko kaj ukrenila v mestu. Društvom se ne priznavajo zasluge, temveč ta prejemajo priznanja glede na stopnjo zvestobe politični pripadnosti tistega, ki v nekem trenutku upravlja mesto. To je nesprejemljivo! "Umetnost, kultura in šport namreč nimajo ideoloških ali jezikovnih meja"! V Gorici smo odprli

mejo, zadnja zapreka je jezikovna: za preseganje te lahko primerna uprava veliko naredi. Collini je že z velikimi volilnimi plakati jasno pokazal, da prisega na trijezičnost našega mesta, saj je prepričan, da "Gorica potrebuje dialog".

foto dd

Vprašanja so mu postavili Milan Jarc, Karlo Bresciani, Božidar Tabaj, Franca Padovan, Simon Peter Leban, Damjan Paulin, Miloš Čotar in Aldo Rupel. Posebno prisrčen je bil poseg Marilke Koršič, ki je (v slovenščini) povedala, da je "zelo vesela, ker imamo prvič županskega kandidata, ki razume slovensko. Sanje so, da bi vsakdo lahko govoril v svojem jeziku in bi se vsi razumeli". Govor je bil o decentralizaciji, o ponovni vzpostavitvi rajonskih svetov, o pobudah proti nadaljnjemu obubožanju

mesta, o primernih davčnih ukrepih, da bi naša podjetja ugodneje poslovala, o zaprtih trgovinah in kasarnah, o (ne) potrebnosti občinske komisije za kulturo, o klientelističnem ravnanju uprave, o splošnem skromnem zanimanju za

tisoč univerzitetnih študentov, kar bi bilo uresničljivo. Treba bi bilo tudi zagotoviti pogoje, da ljudje po študiju ostanejo na našem ozemlju, da bi preprečili "beg možganov". Po njegovem mnenju je "Gorica preveč let molčala, predolgo ni

protestirala in zahtevala tega, kar bi ji pripadalo". Župan Brancati je bil "pogumen, na pameten način je odprl novo pot". Zato Collini želi prekiniti s tem, kar so postavili na noge v zadnjih 10 letih. Kot ga je učila že mama, po rodu iz Vipavske, je treba vedno ohranjanje dialog in soočanje z drugimi. Sploh pa je potrebno na Goriškem gledati ne zgolj na mesto, temveč na širše območje, ki

odlične dosežke slovenskih kulturnih društev, o premajhnem zanimanju goriške občine za prireditve in pobude naših društev ter za mladinske problematike. Razpravljali so tudi o nekaterih vidikih zaščitnega zakona, o vzpenjači s Travnika na grad, o občinskem davku na nepremičnine, kjer potekajo kulturne dejavnosti, o neizkoriščenih priložnostih, ki bi jih lahko nudila Soča tudi z razvojem kajakaštva, itd. Collini je med drugim povedal, da bi Gorico lahko revitalizirali tudi tako, da bi pridobili še vsaj

zajema tudi Brda in Kras. "Treba je povezovati, združevati, ne pa ločevati"! Danes v mestu žal primanjkujejo središča, kjer bi se mladi združevali in formirali ter - kot v preteklosti - zrasli v osebnosti, ki lahko veliko dajo mestu. To se dogaja, kjer je župnik še sposoben ohranjanje trdne vezi z mladimi. Kar se tiče načrtovane termoelektrarne na biomaso oz. posegov v prostor, pa je na vrhu Collinijeve vrednostne lestvice oseba, nato okolje in šele na tretjem mestu poslovna logika.

DD

RUPA Drugi del Praznika ftrtalje

Petje, mladi in pogum

Praznik ftrtalje, ki sta ga 23. aprila na lepo urejenem dvorišču pod cerkvijo sv. Marka v Rupi uspešno uvedla tekmovalne v čvrtju najboljše zeliščne ftrtalje in ples s skupino Trd wreth, se je v vasi ob Vipavi nadaljeval v torek, 25. aprila, na praznik vaškega zavetnika. Kot je uvodoma povedala odbornica Prosветnega društva Rupa-Peč, Martina Gereon, so se zjutraj poklonili spomenu padlih pri spomeniku na Peči in v Rupi. Od tod je procesija krenila do farne cerkve, kjer je župnik msgr. Renato Podbersič daroval slavnostno sv. mašo za farnega patrona.

Vzdušje je bilo še bolj praznično zaradi veselega pritrkovanja, za kar sta poskrbela mlada Štmaverca. Pozno popoldne se je kulturni program začel z nastopom otroških zborov. Prvi je stopil na oder OPZ Vrh Sv. Mihaela (*na sli-*

ki zgoraj desno) : pod vodstvom Karen Ulian in ob klavirski spremljavi Nike Cotič je zapel tri pesmice. Maloštevilni, a pogumni OPZ Rupa-Peč (*zgoraj levo*) se je predstavil s štirimi pesmimi pod vodstvom Zulejke Devetak. Učiteljici Magda Nadlišek in Adriana Devetti pa sta pripravili malčke vrtca Živ Žav, ki združuje otroke iz več vasi sovođenske občine in trenutno deluje na seđežu Civilne zaščite na Vrhu; ob

spremljavi Nadje Kovic so tudi oni radoživo zapeli tri pesmice. Slavnostni govor so prireditelji letos zaupali Mariju Čuku (zaradi njegove odmevnosti ga v celoti objavljamo na 3. strani). V času, ko "človeštvo izgublja svoj kompas" in "resnica v hipu postane njeno nasprotje", je tržaški književnik z injekcijo narodnega ponosa navzoče spodbudil k temu, da bi imeli pogum si priznati resnico.

Po kulturnem sporedu so na oder stopili glasbeniki skupine Mlade gazde (*na sliki spodaj*), ki jo sestavljajo mladi s Krasa od Doberdoba prek Slivnega do Nabrežine; v večernih urah, ko se je začela zbirati večja množica ljudi, so razveseljevali mlade in starejše udeležence lepega praznika. / DD

GORICA Predstavitev knjige v knjigarni Antonini

Skupnost v osrčju Evrope

V knjigarni Antonini v Gorici je v petek, 28. aprila, Slovenski raziskovalni inštitut v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico ter državno knjižnico predstavil knjigo *Una comunità nel cuore dell'Europa* (Skupnost v osrčju Evrope). Pri delu je sodelovalo kar 21 izvedencev: sociologov, časnikarjev, zgodovinarjev. Knjigo sta predstavili urednici Norina Bogatec in Zaira Vidau, moderiral pa je časnikar Roberto Covaz. Podpredsednik NŠK Livio Semolič je pred začetkom pozdravil goste in povedal, da je goriška predstavitev ena od številnih, ki so se zvrstile po Italiji, med drugim v poslanski zbornici v Rimu. V 80. letih je Slori že izdal podobno delo z naslovom *La comunità sommersa*. Nova knjiga se ne razlikuje le v naslovu, ampak tudi v tem, da kaže večjo zrelost in samozavest, ki jo je dosegla narodna skupnost v zadnjih desetletjih. Semolič je poudaril pomembnost takih izdaj, saj širijo razpoznavnost in posledično tudi dialog. Covaz je v uvodu na kratko predstavil knjigo in povedal, da je napisana za vse Italijane, ki bi radi boljše spoznali sloven-

sko skupnost. Spomnil je, da je tudi on, ko je iz Tržiča prišel v Gorico, počasi začel odkrivati

Predstavitev je zaživela, ko je Covaz vprašal, ali so se imeli zamejci bolje v času Jugoslavi-

sničen (npr. uporaba slovenščine v javnih ustanovah in še marsikaj); drugi problem je naraščanje števila italijanskih otrok v slovenskih solah in kulturnih ter športnih društvih. Ta argument je kočljiv in povzroča nasprotujoča si mnenja. Nekateri menijo, da se na ta način širita slovenski jezik in kultura tudi med večinskim narodom, drugi pa, da se v slovenskih ustanovah preveč prilagajamo neznanju slovenskega jezika nekaterih članov. Omeniti je treba, da je npr. ZŠSDI v zvezi s tem problemom uvedlo nekaj zanimivih pobud, ki povezujejo slovenski jezik s športno dejavnostjo. V knjigi sta seveda obdelani tudi gospodarsko in politično delovanje Slovencev v Italiji. Opisano je, kako so nekatere ustanove in organizacije nekdanje Jugoslavije in kako je s tem danes. Moderatorja je na koncu predstavitev posebno zanimala politična slika slovenske narodne skupnosti, še predvsem zastopanost Slovencev na državni in deželni ravni. Urednici sta povedali, da v parlamentu Slovenci nimamo zagotovljenega predstavnika, kot velja v Sloveniji za predstavnika italijanske in madžarske manjšine. Na deželni ravni pa velja olajšan sistem izvolitve, kar je dovolilo stranki Slovenska skupnost, da je v zadnjem desetletju zastopana v deželni svet.

foto mc

slovensko stvarnost v Italiji. Urednici sta nato orisali delovanje Slovenskega raziskovalnega inštituta in povedali, da med številne dejavnosti spada tudi izdaja knjig, pogosto dvojezičnih. Norina Bogatec je prikazala način oblikovanja knjige. Ta je razdeljena na tri dele. V uvodu je opisana slovenska narodna skupnost s socialnega, političnega in demografskega vidika. Drugi del, ki je tudi najdaljši, opisuje dinamike in razvoj narodne skupnosti v zadnjih 25 letih. Knjiga se končuje s štirimi razmišljanji: Furlana, Italijana, Slovenca iz Slovenije in Italijana iz Slovenije.

je. Zaira Vidau je povedala, da je bila Jugoslavija gotovo pomembna pri obnovitvi kulturnega in društvenega tkiva, ki se je razkrojilo s fašizmom. Po drugi strani so se razlike v mišljenju znotraj narodne skupnosti zaostrile. Bogatčeva je dodala, da je razlika tudi v tem, da v času Jugoslavije ni bilo zadostnega sodelovanja med manjšinskimi narodnimi skupnostmi in italijansko večino. Zdaj se je to spremenilo. V nadaljevanju so se govorci dotaknili dveh aktualnih argumentov, in sicer zaščitnega zakona, ki je za Slovence zelo pomemben, a še premalo ure-

Obvestila

Prijateljstvo bolnikov in invalidov vabi na razstavo ročnih del v župnijskem domu v Štandrežu. Odprtje v nedeljo, 7. maja, ob 11. uri. **V Mladinskem domu** je v teku vpis k pošolskemu pouku v 2017/18. Predvpi s popusti do 31. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica vabi otroke od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2017" z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami: Šala po šoli - dnevno središče (15.6. - 7.7. / 6-13 let); Adrenalinski potepi - dnevno središče (19. - 23.6. / 11-14 let); Avanture - igrivo letovanje v koči (19. - 23.6. / 8-11 let); Zelenizziv - pustolovsko letovanje v koči (25. - 30.6. / 11-14 let); Šola za šalo - igriva priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let). Predvpi s popusti do 2. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Narodna in študijska knjižnica razpisuje ob svoji 70-letnici likovni, fotografski, video in literarni natečaj, namenjen mladim od 14. do 30. leta starosti. Tema natečaja je BRANJE - kako čutiš, vidiš, tipaš in si predstavljaš branje. Razpisi so objavljeni na spletni strani www.knjiznica.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljce, da se pridružijo kot pevke društvenemu Ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljce vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremeni lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legalmail.it.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirk, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne infomacije: 0481 31817, zcpz.go@gmail.com.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja ter pri varstvu otrok. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstkih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v pošte pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Sožalje

Ob smrti Vilme Braini, dolgoletne društvene članice in pevke, izreka sinu Sandru in ostalim sorodnikom iskreno sožalje Društvo goriških upokojencev.

Ob smrti Mirka Perica, dolgoletnega člana in pevca, izreka ženi Bernardi, sinu Borisu, hčeri Sonji in ostalim aorodnikom iskreno sožalje Društvo goriških upokojencev.

Darovi

Za Novi glas: ob 75. letnici moje sestre **Rožice Terčon Pertot** daruje Marinka z Davidom 100 evrov.

Čestitke

V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani sta si v soboto, 29. aprila 2017, obljubila zvestobo **Matjaž in Katra**. Da bi ljubezen, ki ju je združila, nikdar ne presahnila. To jima ob čestitkah iskreno želijo Verena in Branko, Uroš in Nada, Lavra in Simon, Marilka in Iva, Danilo in Žarko, teta Bruna, Miloš z Alenko, Tomažem in Tadejem, Matevž s Karen, Blaž in Jernej ter drugi sorodniki in prijatelji iz Goriške. Vid, Jan, Maj, Teodor in Ines jima podarjajo zvrhan koš poljubčkov.

Člani društva Sedej iskreno čestitajo **Alenki Di Battista** ob uspešnem zaključku podiplomskega študija na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 5. 5. 2017 do 11. 5. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 5. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 7. maja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, režijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 8. maja (v studiu Ilaria Banchig in Carlotta Nanuti): Prazne buče močno donijo.

Torek, 9. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Potujčili so nam imena - Izbor melodij.

Četrtek, 11. maja (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Pianist Peter Soban v Lodiju

Suvereno in občuteno poustvarjanje

V soboto, 8. aprila, je v sklopu koncertne sezone *Concerti Aperitivo in Accademia*, v organizaciji umetniške akademije *Gerun-*

občuteno podal skladbe Beethovna, Fielda, Chopina, Respighija in Rachmaninova. Posebno zanimivo je bilo jedro nastopa, v katerem je pia-

dia v Lodiju, nastopil mladi pianist Peter Soban, učenec Glasbene matice Gorica, iz razreda prof. Beatrice Zonta v Doberdobu. Sedemnajstletni pianist si je letošnji nastop na koncertnem večeru prislužil z osvojitvijo prestižne prve nagrade na mednarodnem klavirskem tekmovanju *Pietro Montani* junija lani. Mladi Peter Soban, ki obiskuje 3. razred klasičnega liceja Primož Trubar v Gorici, je občinstvu suvereno in

nist predstavil evolucijo nokturna, od klasičnega skladatelja Johna Fielda, ki je to obliko zasnoval, prek romantičnega Chopina do modernjšega Respighija. Umetniški vodja omenjenega tekmovanja, prof. Guido Scano, ki je več let poučeval klavir na Tartinijevem konservatoriju v Trstu, je v svoji uvodni besedi posebno pohvalil visok kakovostni nivo učenec Glasbene matice in njihovih mentorjev.

V Hiši okusov na Vrhu Sv. Mihaela

Delavnica velikonočne ustvarjalnosti

foto pd vrh sv. mihaela

Na Vrhu Sv. Mihaela je istoimensko prosvetno društvo na veliki petek, 14. aprila, po križevem potu obnovilo tradicijo barvanja pirhov za otroke. Lepo število mladih z Vrha Sv. Mihaela, iz Gabrij, Sovodnj, Rupe in s Peči se je za delavnico velikonočne ustvarjalnosti zaradi lepega vremena zbralo kar v Hiši okusov, na kmetiji mlade podjetnice Sare Devetak. Tam so lahko v sproščenem vzdušju dali duška svojim igrivi domišljiji. Pod mentorstvom Vesne Devetak, Julije in Vide Cotič ter Daniela Černica je vsak otrok pobarval in okrasil po tri pirhe, nanje nalepil rožice ali pisane trakce ter svoj izdelek položil v košarico. Organizatorji so košarice ošte-

vilčili in na praznik Velike noči poskrbeli za lepo razstavo pirhov; ta bi morala potekati na cerkvenem dvorišču, a tik pred začetkom maše, ki jo je daroval župnik msgr. Renato Podbersič, so jo zaradi dežja prenesli v notranjost cerkve. Po doživetem velikonočnem bogoslužju, pri katerem je pel domači cerkveni pevski zbor ob orgelski spremiljavi Nike Cotič, je bila na vrsti težko pričakovana razglasitev zmagovalcev. Večlanska komisija je tudi tokrat bila postavljena pred težko nalogo, saj so se vsi otroci zelo potrudili in bili deležni uradne pohvale. Prvo nagrado je prejel Matej Tomšič, druge nagrade se je veselila Dertini Morban Noel, tretje pa Beatrice Devetak.

Nataša Kramberger, Tujčice, projekt Koderjana

Ritem in melos slovenske Benečije

Nataša Kramberger je kratko zbirko pesmi in proze *Tujčice* napisala po dotedenskem bivanju v beneški gorski vasi Topolovo. V okviru literarnega projekta Koderjana se je v slikoviti pokrajini pod Kolovratom ob druženju z domačini poglobila v samosvoje značilnosti kraja. Na podlagi doživljanja ljudi in pokrajine v deževnem februarju 2016 je oblikovala posebno literarno publikacijo, ki je v slovenskem izvirniku in v italijanskem prevodu Mihe Obita izšla v dvojezični obliki pri založbi Novi Matajur v Čedadu. Projekt Koderjana, ki ga organizirajo kulturno društvo Ivan Trinko, društvo Topolovo in zadruga Novi Matajur, je nekaj posebnega. V zadnjem desetletju je ozke grape in strma zaraščena gorska pobočja pri Kolovratu obiskalo več znanih slovenskih književnikov od Draga Jančarja, Iztoka Osojnika in Marka Sosiča do Barbare Korun ali Mihe Mazzinija, ki so vsi zapustili po obisku teh samotnih beneških krajev literarne sledi v publikacijah založbe Novi Matajur. Tako zdaj tudi leta 1983 v Mari-

boru rojena Nataša Kramberger, ki se je v slovenski javnosti leta 2010 pojavila z izvirno in živahno napisanim romanom *Nebesa* v

občutki o nenavadni pokrajini in njenih ljudeh. Iz kraja ob razkosani planini se širi razgled na dolino, na breg na drugi strani in na

britanske umetnice Phoebe Riley Law, je objavljenih pet daljših pesmi z naslovi *Od kod do kod* in *Jutranje zgodbe*. Iz deževnega hlada in samote se v pisateljici rojevajo prvi

tranzij zgodbi otrokom, ki so sami doma, ugasne petrolejka in potem, ko ob prižgani sveči zaspijo, nastane požar.

V drugem delu knjige sledi vrsta poetičnih zapisov o izseljenih domačinih, ki enkrat ali dvakrat na leto obiščejo svoj rojstni kraj, da počistijo hišo in jo potem spet zapustijo. Toda pogled seže zdaj retrospektivno daleč nazaj v stari svet z nekdanjim samosvojem ritmom, pretkanim z legendami, bajkami in vraževerjem o škrtatih in Krivopetah. Februarški vsakdan z vetrom čez strma pobočja poveže pisateljica s sosedovim pripovedovanjem o nekdanjih posebnih dogodkih, na primer o lovu na lisice, ki je domačinom uničevala kokoši in zajce. Nataša Kramberger se pomudi tudi pri starih domačih receptih za peko kruha, toda v zgodbo, ki je delno zapisana v rimah, zaide zdaj arhaična pripoved o hudih dušicah, ki te lahko zvabijo v smrt: " (Ena od teh) je že pred mano stala, me je v enem ugrizu do kosti obrala, kosti pa pustila na stolu sedet in jutraj je mož našel kruh in skelet".

Publikacijo zaključijo štiri pesmi, delno zapisane v beneškem slovenskem narečju. Avtorica zapusti Topolovo, ko ponovno dežuje. Zapiše, da je potrebovala tri mesece, da je lahko končala knjigo. Zadnji v knjigi objavljeni pesmi je dala naslov *Tujčice*. Pripoveduje o depresijah sredi samote ob "težkih sobah" in vratih, ki se že dolgo zapirajo: "Strah obrača, prag obrne, / smo mežnarji brez ključa do zvonika".

Lev Detela

robidah, ki sta mu sledila še roman v rimah in slikah *Kaki vojaki* in knjiga o avtoričinem sedanjem življenju v Berlinu, ki je izšla leta 2014 pod naslovom *Brez zidu*. Najnovejšo publikacijo, nastalo v zvezi s projektom Koderjana, je avtorica poimenovala *Tujčice*, kar je narečni beneški ljudski izraz za mačice. Te je v Topolovem zbiral na pokopališču. Tudi mačkam pravijo po domače "tujčice" ali "tujce".

V prvem delu publikacije, ki jo dopolnjujejo izvirne fotografije

mejo. V pesniško besedilo vedno močnejše pritekata posebni ritem in melos kraja s štiridesetimi prebivalci, čeprav je pred desetletji tu živelo še 400 domačinov, ki pa so se zaradi težkih ekonomskih pogojev izselili v mesta in v tujino.

Te *Jutranje zgodbe* Nataše Kramberger pripovedujejo o arhaičnem življenju v nekdanjih časih, ko so domačini še kuhali in jedli kostanje in ponoči pri potoku v gozdu na skrivaj žgali domače vinsko žganje. V *Tretji ju-*

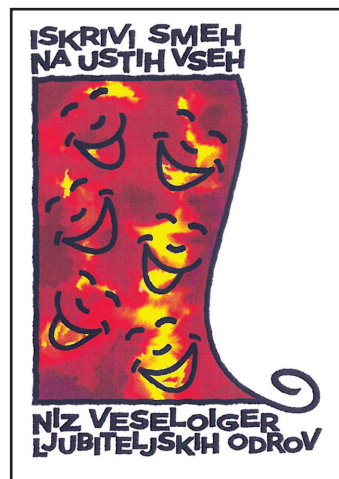
Gorica: KCLB in ZSKP / Niz veseloiger

19. Iskrivi smeh na ustih vseh

Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, prirejata v mesecu maju niz veseloiger Iskrivi smeh na ustih vseh. Letošnja izvedba bo 19. po vrsti. Prva predstava bo v petek, **5. maja**, s pričetkom ob 20.30. Nastopila bo gledališka skupina M+ iz Števerjana s predstavo Drakula po motivih znanega romana irskega pisatelja Brama Stokerja, ki jo je za potrebe skupine priredila in režijsko obdelala Patrizia Jurinčič Finžgar, članica igralskega ansambla SNG Nova Gorica. Podmladek Dramske družine SKPD F. B. Sedej, M+, se je poročil jeseni 2016. Člani skupine M+ so se udeležili raznih gledaliških delavnic. Pridobljeno znanje so spretno uporabili že pri prvi predstavi in jo s trudom in požrtvovalnostjo postavili na oder. Premiera predstave Drakula je bila **19. februarja**, ponovitev pa **20. februarja** v veliki dvorani Sedejevega doma v Števerjanu. Režiserka Patrizia Jurinčič je vsebino predstave črpala iz različnih literarnih in filmskih virov, da bi iz stare in znane zgodbe, ki jo pripoveduje roman irskega pisatelja Brama Stokerja, nastalo nekaj novega. Vsem je skupna poglavitna tema: hlastanje po večnem življenju. V naši različici Drakule pa je razlog za željo po neskončnem podaljševanju lastnega obstoja – ljubezen, pravi režiserka. "Drakula se napaja s krvjo živih, da bi našel svojo lju-

bljeno zaročenko Elisabeth, ki jo je pred štiristotimi leti ugrabil in umoril sovražnik. To je zgodba o poglavitnih temah človeškega življenja: o ljubezni, prijateljstvu, sovraštvu, strahu, pogumu, življenju, smrti – teme, ki se prvič porajajo človeku ravno na razpotju med otroštvom in odraslostjo: v mladosti. In tako kot je Drakulova zgodba na razpotju med realnostjo in domišljijo, so tudi pripovedovalci te zgodbe, člani novonastale Mladinske gledališke skupine M+, na razpotju med otroštvom in odraslostjo". Predstavo Drakula bodo za dijake slovenskih višjih srednjih šol v Gorici ponovili v soboto, **6. maja**, v jutranjih urah vedno v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Naslednja predstava bo v soboto, **6. maja**, s pričetkom ob 20.30. Tokrat bodo nastopili člani Dramskega odseka PD Štandrež z novo komedijo Dohodnina, za režijo je poskrbel Jože Hrovat, član SNG iz Nove Gorice, ki že nekaj let uspešno sodeluje z dramskim odsekom iz Štandreža. Igro je napisal francoski pisatelj Jean-Jacques Bricaire z originalnim naslovom Contribution directe in jo je prevedel Aleš Berger, pri nas pa jo najdete pod naslovom Dohodnina ali pa Vsega je kriva država. Kot je povedal režiser Jože Hrovat "Gledališča in še posebno amaterske gledališke skupine precej pogosto posegajo v samo vsebino teksta, ker je re-

sni na ljubo original precej "razvlečen" in za naše slovenske razmere ne najbolj zanimiv. Tako smo tudi mi vsebino in osebe "poslovenili" in jo poskušali prilagoditi našim razmeram. Pri tem nam je bila v veliko pomoč priredba Edite Frančeskin iz Ospa, ki je "spremenila" spol osrednji vlogi v igri, eno osebo pa je celo dodala". Komedija opisuje prigode direktorja reklamne agencije, ki se mora predčasno vrniti s potovanja, ker se napove davčna inšpekcija. Ker že leta slepari državo z izmišljenimi družinskimi člani, skuša zagato rešiti s pomočjo služabnika, s katerim poišče začasne družinske člane. Publika bo gotovo uživala; komičnih situacij ne bo manjkalo, saj gre za tipčno komedijo s številnimi zapleti in grotesknimi situacijami, ki bodo izzvali nenehen smeh.

Zadnji zmenek z nizom Iskrivi smeh na ustih vseh bo v četrtek, **11. maja**, ob 20. uri. Ob nagrajevanju natečaja Mladi oder, ki ga razpisujeta Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska prosveta iz Trsta, bodo najprej nasto-

pili člani Mladinske gledališke skupine SKD Hrast iz Doberdoba z igro Franke Ferletič Pretep na doberdobski gmajni. To je zgodba o domačih živalih, ki se po kraški gmajni podijo in igrajo. Skozi poosebitev domačih ljubljencev - med njimi izstopajo muce in pes Sultan - razkriva igrice otroški svet, ki je poln nagajivosti, igrivosti in prisrčnosti. Vsak spor in morebitni "pretep" med živalcami se vedno zaključijo s prijateljskim nasmehom. K živalcam v pravljicah se otroci zatekajo tudi v trenutkih težav. Kakor se spodobijo za vsako pravljico, ima Pretep na doberdobski gmajni srečen konec. Predstavo so pripravile članice domačega društva; pri postavitvi igrice so sodelovale tudi druge članice, srednješolke in višješolke. Za režijo je poskrbel Chiara Bruzzechesse. Po predstavi bo sledila podelitev nagrad. Priznanja prejmejo: Odrasle dramske skupine: Dramski odsek PD Štandrež Georges Feydeau Pokojna gospejina mama, režija Jože Hrovat. Mladinske skupine: Skupnost družin Sončnica Gledališka skupina O'Klapa - Gorica Andrej Rozman Roza družinski mijauzikl Obuti maček, režija Sanja Vogrič. Mladinski dramski odsek PD Štandrež - Fran Milčinski Butalci, režija Emil Aberšek. Mladinska gledališka skupina SKD Hrast - Doberdob Franke Ferletič Pretep na doberdobski gmajni, režija Chiara Bruzzechesse. Otroške skupine: Skupnost družin Sončnica, Otroška gledališka skupina O'Klapica - Gorica Helena Kraljič Miklavžev pismo, režija Katja Terčič, Karin Vižintin, Sanja Vogrič. Štandreška veroučna skupina Franc Juvan Kdo bo zmagal? Otroška skupina KD Sabotin -

Javna zahvala

Akademik Boris Pahor je Združenju novinarjev in publicistov (ZNP) poslal pismo z denarnim prispevkom. V pismu je napisal, da "Meškovi ekipi" poklanja dar v spomin na "drago ženo Radoslavo Premrl, kot dvajsetletno sourednico revije Zaliv".

Pismo nas je presenetilo, pa tudi ganilo. Kot ob podelitvi Meškovega priznanja na profesorjevem domu, ko je dejal, da bo šopek tulipanov, ki smo ga bili prinesli, položil na grob pokojne soproge.

Res je, Meškovo priznanje je bilo podeljeno tudi zaradi obuditve spomina na vse sotrudnike revije Zaliv, na katero osrednji mediji tako radi pozabljajo, ko opisujejo slovenske borbe za demokracijo in osamosvojitve v svinčenih časih.

Upamo, da smo v slovenski javnosti tudi mi vsaj malce vzbudili zanimanja za zamolčane in - žal - za mnoge slovenske medije obrobne probleme, na katere profesor Pahor opozarja že desetletja.

Za dar se profesorju Pahorju v imenu vseh naših članov iskreno zahvaljujem.

Tino Mamić,
predsednik ZNP

Nov mednarodni uspeh vokalne skupine Bodeča Neža

Bravo, dekleta!

V Corku na Irskem so dekleta vokalne skupine Bodeča Neža pod vodstvom dirigentke Mateje Černic minuli konec tedna dosegle več kot devetdeset točk in zasedle odlično drugo mesto. Iskreno čestitamo!

Štmaver Velika razlika med stoletji, priredba in režija Barbara Devinar, Peter Devinar. Mala dramska družina S. K. P. D. F. B. Sedej - Števerjan Franc Juvan Čudeži se še dogajajo, režija Ilaria Bergnach, Nikol Dorni, Liza Terčič. Otroška skupina PD Rupa-Peč Pismo svetemu Miklavžu, priredba in režija Martina Gereon. Otroški pevski zbor in mladinska skupina PD Vrh Sv. Mihaela Nika Cotič Na to sveto noč

režija Karen Ulian.

Vse omenjene predstave bodo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Za predstavo ob natečaju Mladi oder je vstop prost. Za ostali dve predstavi se za nakup vstopnic lahko obrnete na Kulturni center Lojze Bratuž - tel. 0481 531445 e-mail: info@centerbratuž.org ali na Zvezo slovenske katoliške prosvete - tel. 0481 538128 e-mail: zskp_gorica@yahoo.it.

S. 1. strani

Nagrada Vstajenje ...

Že ob prvem branju lahko ugotovimo, da gre za zrelo, ponekod enigmatično pesniško izpoved s pomensko in izrazno intenziteto. Prof. Marija Pirjavec je definirala njen pesniški jezik kot izrazito oseben, kot jezik posebne pomenske gostote in jezik nepredvidenega. V njeni poeziji ni močnejšega stika z barvitostjo mediteranskega prostora. Narodna in družbena problematika je ne pritegneta. V centru je eksistencialna tema, notranje breznost, v katerem se počuti brez moči. Medtem ko pri Kocbeku besede jecljajo in se zvijajo v krčih, pri Mariji Kostnapfel bežijo in gomazijo v ustih, si ne upajo ven in lezejo v molk. Čutiti je zadržljivo tesnobo sredi mučnih duševnih stanj brez izhoda in rešitve. Molče govori o bolečini izgubljenega. Tesnoba je zelo izrazita, pesem se skrči do skrajnosti, na šest skopih stihov. To je askeza, ki jo je mogoče zaslediti na primer pri Kosovelu in njegovi Baladi, a je pri Mariji Kostnapfel mnogo bolj intenzivna.

Na koncu zbirke vse izgubljeno razločno udari na dan. Iz globine privre občutek varnosti. Prof. Pirjaveva je sklenila svojo predstavitev rekoč: "Pred nami je pesniška zbirka, ki s svojo posebno duhovno vertikalo ter pogumom, pa tudi z osebno suverenim slogom pomeni v sodobni slovenski in še posebej tržaški poeziji več kot opazen dogodek". Prisotne v Peterlinovi dvorani je nagovoril predsednik DSI Sergij Pahor in pozdravil predstavništvo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Ireno Vadjal, nakar je Lučka Peterlin prebrala nekaj pesmi. Sledil je pogovor med prof. Marijo Pirjavec in nagrajenko. Slednja je glede jezika precej pesimistična, saj so se časi zelo spremenili. Kot profesorica na višji šoli je vsak dan v stiku z mladimi. Opaža, da narečje ni več tisto pristno, staro, marveč mešanica med italijanščino in slovenščino. Navedla je nekaj svojih pesniških zgledov, kot so Murn, Novak, Sapfo, Saba, Leopoldi in Montale.

IZŠLA MLADIKA 2-3/2017

Velikonočno obarvana revija Mladika, z uvodno velikonočno mislijo repentabskega župnika Toneta Bedenčiča, pogloblja v Fokusu problem samostojnega slovenskega političnega nastopanja v Italiji in si postavi vprašanje, kakšna prihodnost se temu kaže. Ali bo slovenska manjšina v Italiji zmogla moči, ljudi in seveda glasov, da bi se tradicija tovrstnega nastopanja na političnem področju nadaljevala? Na to vprašanje odgovarja časnikar in raziskovalec Ivo Jevnikar, v preteklosti tudi deželni tajnik stranke Slovenske skupnosti, v intervjuju, v katerem poudarja, da je določitev za slovensko etnično stranko etična izbira, v pogovoru pa tudi spregovori o delovanju stranke, o političnem sodelovanju manjšin v Italiji in o bližajočih se občinskih volitvah v devinsko-nabrežinski občini ter v Gorici. V Fokusu dobimo tudi zgodovinski pregled po pokrajinah delovanja Slovenske demokratske zveze od ustanovitve leta 1947, iz te stranke je leta 1975 nastala enotna deželna stranka Slovenska skupnost. V Fokusu so še pogovori s politikom Južnotirolske ljudske stranke (SVP) Michlom Ebnerjem, aktivistom stranke Slovenske skupnosti Dimitrijem Žbogarjem in z zagovornikom samostojnega političnega nastopanja na Koroškem, javnim delavcem Jožetom Wakounigom. O odnosu slovenskih manjšincev v Italiji do italijanske politike piše tudi Mitja Petaros. V rubriki Naš utrip Manica Maver piše o našem (tj. Slovencev v Italiji) in »ljubljskem« odnosu do slovenskega jezika in nastopi proti mnenju, ki se uveljavlja tudi v slavističnih krogih, da je knjižna slovenščina papirnata in nenaravna, neknižna pa živa. Urška Petaros piše o petdesetletnici slovenskega kulturnega društva Finžgarjev dom s sedežem na Opčinah. V Anteni so zbrane novice iz zamejstva in zdomstva,

V rubriki Literatura je objavljen cikel pesmi Marice Škorjanec Ko se trave dotikajo zvezd, ki je prejel prvo nagrado za poezijo na 45. literarnem natečaju revije Mladika in novela Jaz. Ona. Ti? ki je bila nagrajena s prvo nagrado za prozo na istem literarnem natečaju. Bruna Marija Pertot pa je avtorica liričnega zapisa z naslovom Zlata renkloda.

V rubriki Prebrali so za vas Maja Smotlak piše o romanu Marija Čuka Molk koloradskih hroščev, Rozina Švent pa o knjigi Stashe Furlan Seaton Vojna vse spremeni.

V rubriki Ekologija se tokrat obravnavata odnos do hrane in problem njenega odmetavanja, ki vsako leto doseže količino 1,3 milijarde ton. V Kulturi Mojca Polona Vaupotič piše o slikarju Ivanu Vaupotiču, avtorju prve jugoslovanske znamke (l. 1918) in znanega portreta Dragotina Ketteja.

V Pričevanjih beremo razmišljanje zdomske Slovenke Mirelle Urdih o športnem udejstvovanju pri tržaškem Sv. Ivanu po vojni in v nemškem zdomstvu. V novicah Knjižnice Dušana Černeta izpod peresa Iva Jevnikarja beremo o treh obsežnih knjigah o gledališkem delu v zdomstvu, ki jih je izdala knjižnica, podpisal pa pokojni Marjan Pertot. V mladinskem listu Rast je Nastja Slavec napisala uvodnik na temo nedavnega manjšinskega arhitekturnega seminarja, ki je potekal v Trstu v organizaciji MOSP-a, natančneje pa ga v sledečem članku predstavi Ester Gomisel. Svetlana Breclj poroča o bogatem delovanju devinskega mladinskega krožka, Veronica Pireda piše o modnih blogih, ki izpodrivajo modne revije, in v zvezi s tem anketira slovenska dekleta v Italiji. Brina Bakhita piše o plahosti med mladimi in o tem, kako jo premagovati, Mojca Petaros pa je avtorica proznega prispevka na verze Srečka Kosovela, ki je prejel prvo nagrado za prozo na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba v letu 2016.

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

11

Knjiga od Ane, knjiga Ane ali Anina knjiga?

V prejšnji Jezikovnici smo ugotavljali, da se pogosto razumemo, čeprav jezika ne rabimo, kot nam zapovedujeta pravopis in slovnica. Eden takih primerov je raba svojilnega pridevnika.

Že v osnovni šoli so nas učili, da je v knjižnem ali standardnem jeziku treba tvoriti svojilni pridevnik, če je to le mogoče. Ustrezneje je torej reči in napisati mamin avto kot avto od mame ali bratov zvezek, ne pa zvezek od brata. V vsakem primeru pa svojilnega pridevnika ne moremo narediti. Povedati, da je na obešalniki obleka moje starejše sestre, pač ne moremo drugače, kot je zapisano, torej brez svojilnega pridevnika. V takem primeru se znebimo tudi nepotrebnega predloga. Ne bomo torej rabili: svinčnik od mojega dobrega prijatelja ali avto od Janeza Novaka, temveč svinčnik mojega dobrega prijatelja in avto Janeza Novaka. Povsem odveč je predlog, ko nimamo besedne zveze (starejša sestra), temveč zgolj eno besedo (se-

stra), torej bomo ustrezno rabili: sestrina bluza, ne pa bluza od sestre ali bluza sestre. Našteto je povsem jasno, kajne? Zakaj pa potem neštetokrat preberemo ali slišimo drugače? V nekaterih primerih se govorci poskušajo izogniti tvorbi svojilnega pridevnika, ker niso prepričani, da ga bodo tvorili prav, saj gre za tuje lastno ime ali domače ime, ki ima kakšno posebnost. Če se npr. kdo piše Slovenec, bo njegov avto Slovenčev (ne pa npr. Slovenecov ali celo Slovenec-ov), če pa je kdo John, bo njegov avto Johnov (ne pa John-ov ali od John-a). Tudi podpis naročnika bi lahko bil naročnikov podpis, življenjska zgodba Marije pa preprosto Marijina življenjska zgodba. Prav nič zapleteno, kajne?

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Ob pevskem festivalu v Toskani Pomlad italijanskega zborovstva

Petnajsto izvedbo pomladanskega pevskega festivala je Feniarco (Federazione nazionale italiana associazioni regionali corali) obogatil s pomembno novostjo, s projektom Officina Corale del Futuro, ki je stekel pod pokroviteljstvom ministrstva za socialna vprašanja - Ministero delle Politiche Sociali. Projekt vključuje mlade dirigente in pevce pod tridesetim letom iz vse Italije ter vzpodbuja ustanavljanje in kakovostno rast italijanskih deželnih mladinskih zborov. Od 22. do 26. aprila so se tako v Montecatiniju mudili pevci dvanajstih mešanih mladinskih zborov iz trinaajstih italijanskih dežel (Abruzzo in Molise nastopata skupaj). Med temi je tudi letos ustanovljeni Coro Giovanile Regionale del Friuli Venezia Giulia, ki ga vodi uveljavljena dirigentka Petra Grassi iz Slivnega. V zboru, ki združuje 33 pevcev od 18. do 30. leta, poje tudi deset Slovencev, ki so se odzvali na javni razpis in vabilo na avdicijo. To so: Lara Černic, Ilaria Comelli, Ester Gomisel, Majla Košuta, Nika Košuta, Carlotta Nanut, Joahim Nanut, Eleonora Pahor, Štefanija Šuc in Jan Zobec. V sklopu festivala so pevci v prostorih Montecatini Terme in-

tenzivno vadili, imeli delavnice s priznanimi dirigenti (z dirigentoma Virginio Bono in Michaelom Gohlom) in imeli nekaj koncertov.

V sredo, 26. aprila, so se pevcem deželnih zborov v Montecatiniju pridružili še zbori višjih srednjih šol iz vse Italije. Srečanje so 26. aprila obeležili s prav posebnim koncertom v cerkvi Santa Maria Novella v Firencah. Večer

Foto Chiara Pepe

je s svojim krstnim nastopom odprl Coro giovanile italiano, zbor, ki na državni ravni povezuje mlade izkušene pevce. Zasedba, ki se prenavlja na dve leti in ki jo vsaki dve leti prevzame drug par mednarodno priznanih dirigenti, je prava roža v gumbnici Feniarca. V prejšnjih zasedbah sta iz naših zamejskih pevske vrst pri Coro giovanile italiano peli tudi Mateja Černic in Petra Grassi; v tokratno državno reprezentanco pa je bi-

la sprejeta sopranistka Nada Tavčar. Zbor bosta v bieniju 2017-2018 vodila italijanska dirigenta, in sicer Luigi Marzola, profesor

dirigiranja na Scuola superiore per direttori di coro della Fondazione Guido d'Arezzo, in Carlo Pavese, nekdanji asistent priznanega švedskega dirigenta Garyja Gradena. Koncert se je nadaljeval z nastopi deželnih zborov, ki so predstavili 13 novitet, ki so jih za vsak zbor napisali izbrani skladatelji. Za FJK je to bila skladba *Vorrei* Patricka Quaggiata. Koncert se je končal s

skupno pesmijo *Multi unum corpus sumus* (skladatelj: Giovanni Bonato in Andrea Venturini) mogočnega tisočglavega zbora, pri kateri so peli tudi vsi dijaki višjih srednjih šol pod taktirko umetnostnega vodje festivala dirigenta Lorenza Donatija. Festival pomladi je tako od 26. do 29. aprila zvenel v zrelejših barvah 500 glasov, 27 zborov višjih srednjih šol. Šolski zbori, med katerimi je Furlanijo Julij-

sko krajino zastopalo pet zborov iz Trsta, Gorice, Valvasone in Vidma (med njimi ni bilo nobene slovenske višje šole), so se lahko prijavili na različne zborovske delavnice. Med temi je atelier argentinske glasbe Misa a Buenos Aires/ Misatango vodila Virginia Bono (Argentina), delavnica From Bach to Calipso s predavateljem Michaelom Gohlom (Švica), ki je petje povezovala z igralskim, atelier s Paolom Zaltronom in Isabella Astegiano "Rent - misura la vita in amore", ki je pevce popeljal v žanr musicala, delavnica italijanske ljudske pesmi "Sapori d'Italia", ki jo je vodil Simone Faraoni. Vodstvo ene delavnice so zaupali tudi Petri Grassi, ki se je posvetila deklškemu petju in

figuri ženske ljubezni. V repertoar pod naslovom "A woman in love" je vključila tudi noviteto slovenske skladateljice Tadeje Vulc ter Tržačana Roberta Briosotta.

Muzikologinja Rossana Paliaga, ki so jo minuli teden pri Feniarco izvolili kot glavno urednico državne zborovske revije Choralite, pravi, da se je Feniarco s Festivalom pomladi "strateško odločil za okrepitev šibke točke, ki bi z delom mednarodno prizna-

nih strokovnjakov in z investicijo v najbolj zanimive mlade talente italijanskega zborovskega področja lahko postala laboratorij dobrih zgledov in s tem temelj za prihodnost italijanskega zborovstva". Italijanskega pevskega prepoda pa se veselimo tudi mi, ki se na obronkih obeh kultur oplajamo in razvijamo s pogledom na slovensko in italijansko zborovsko sceno.

LT

Montecatini / V organizaciji zveze Feniarco

Tudi šola Trinko na Pomladnem festivalu

Od 20. do 29. aprila je v toskanskem letoviščarskem kraju Montecatini Terme potekal Pomladni festival (Festival di Primavera), ki ga že petnajst let prireja državna zveza deželnih zborovskih združenj Feniarco. Gre za najbolj odmevno

glasbeno prireditev, na kateri se srečujejo šolski zbori iz vse Italije, obenem pa je to dragocena formativna izkušnja in pravi glasbeni praznik.

Od 20. do 22. aprila je bil festival posvečen osnovnim in srednjim šolam, od 26. do 29. pa višjim. V Montecatini je skupno prišlo skoraj 2.200 udeležencev oz. 64 šolskih zborov iz 15 dežel. Imeli so intenzivne vaje in delavnice, napolnili so gledališča, večinamenske dvorane, trge in ulice, priložnost je bila tudi za trenutke razvedrila in zabave. Na razpolago so imeli 160 zborovodij in glasbenikov, ki so jih vodili, usmerjali in spremljali. Festivala, ki je pred dvema letoma presegel državne meje in začel imeti vedno bolj mednarodne razsežnosti, se je letos prvič udeležil tudi pevski zbor srednje šole Ivan Trinko iz Gorice; gre za sestav s slovito preteklostjo (v 80. letih prejšnjega stoletja je uspešno deloval pod taktirko nepozabnega prof. Stanka Jeričija!), ki ga od letos vodi prof. Neda Sancin. Lepo število mladih sta od 20. do 22. aprila, poleg dirigenti, spremljala še prof. Raffaella Brandolin in prof. David Bandelj (slednji tudi kot korepetitor). Kot so nam povedali tudi sami udeleženci, je bi-

la izkušnja zelo navdušujoča. Vsak zbor je prinesel nekaj svojega, v skupnem petju pod odličnimi glasbenimi mentorji (za naše šolarje je bila gotovo nepozabna karizmatična finska zborovodja in glasbena pedagoginja Sanna Valvanne, ki je mlade presenečala z inovativnimi prijemi) pa se nepričakovano sproščajo pozitivne energije, ki mlade pevce od vsepovsod čudežno povežejo. "Trinkovci" so skupno z nekaj zbori iz različnih italijanskih dežel in z zborovodjo Sanna Valvanne preživeli na-

organizirala 27. aprila v baziliki Santa Maria Novella v Firencah poseben koncert, "Zborovsko delavnico prihodnosti". Na njem je - poleg 27 višješolskih pevske zborov - nastopilo dvanajst deželnih mladinskih zborov, med njimi tudi deželni mladinski zbor Furlanije Juljske krajine, ki ga vodi Petra Grassi. Med 12 krstnimi izvedbami skadb, ki so bile napisane za deželne mladinske zборе, pa je bila tudi skladba Patricka Quaggiata (več v gornjem članku).

Zveza Feniarco, ki je nastala leta

jlepše ure v atelieru z imenom Sing&Shine ("poj in sijaj"). Zadnji dan festivala so na odru mestnega gledališča Verdi skupaj zapeli - in 'zaplesali' - tri pesmi: We are here, Singin' in the rain in Sessere eeye. Prikazali so res to, kar je pomenilo ime njihove delavnice: niso le peli zelo dobro in poslušalcem pustili dober vtis, ampak so od veselja in navdušenja naravnost 'sijali'. Omenimo le, da je zveza Feniarco

1984, združuje danes na apenin-skem polotoku nad 2.600 zborov, skupno s pevci in sodelavci okrog 150 tisoč oseb. Njena glavna vloga je ta, da - pogosto s podporo rimskih ministrstev - spodbuja in organizira tečaje, posvete, koncerte, festivale, založniške in druge projekte v sodelovanju z deželnimi zborovskimi združenji, šolami in drugimi javnimi ustanovami.

DD

Kratke

Letališče Trst: Medministrski pečat na novo financiranje

Italijanski medministrski odbor za gospodarsko načrtovanje (CIPE) je objavil sklep, s katerim bo dežela Furlanija Julijska krajina iz državne blagajne dobila še 6,9 milijonov evrov za modernizacijo letališča v Ronkah in njegovo neposredno povezavo z železnico. Novo financiranje bo krilo stroške za postavitev nadhoda, za ureditev druge etaže novega parkirišča in še za številna druga manjša dela.

»Zdaj imamo vse elemente, ki jih potrebujemo, da naši deželi zagotovimo strateško pomembno naložbo, « je komentirala predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani, ki se veseli hitrega poteka dogodkov. Prvi sklop del se namreč že izvaja, in sicer od 23. januarja, ko so v Ronkah položili temeljni kamen za novo potniško središče ob letališču. Intermodalna postaja in aerodrom bosta povezani s skoraj polkilometrskim nadhodom nad državno cesto 14, s tem projektom pa si v letališki družbi obetajo nove razvojne perspektive in širjenje dometa na avstrijsko, slovensko, hrvaško in beneško tržišče.

Intermodalno postajo naj bi zgradili do začetka prihodnje pomladi. Letališče Trst bo tako razpolagalo z avtobusnim terminalom, kamor bo stekalo do 16 linij, z dvema parkiriščema s skupno kapaciteto 1.500 parkirnih mest in s povsem novo železniško postajo.

Celoten projekt je vreden 17,2 milijona evrov. Financiranje je v razmerju 14: 3 porazdeljeno med javnimi in zasebnimi investitorji, pri čemer bo Dežela Furlanija Julijska krajina prispevala 4,3 milijone. Dela bodo izpeljala tri namensko povezana podjetja s sedežem v Furlaniji Julijski krajini. / ARC/PV

“Slovenščina z empatijo” pri Sv. Ivanu

Naslednje srečanje na sedežu Sindikata italijanskih upokojencev

Prihodnje dvojezično srečanje iz niza Slovenščina z empatijo bo v petek, 5. maja, ob 18.00, na sedežu Sindikata italijanskih upokojencev pri Svetem Ivanu, v ulici San Cilino 40/2. Na srečanju bo možnost, da udeleženske in udeleženci, preko aktivne dvojezične participacije, v slovenščini in v italijanščini, sooblikujejo večer ter se v duhu medsebojnega prijateljskega soočanja pogovorijo na teme, ki so povezane z našo kulturno stvarnostjo pri Svetem Ivanu, a tudi bolj splošno, na teme, ki so jim najbolj pri srcu. Pomembna izhodišča bodo prave “postojanke” naše prisotnosti pri Svetem Ivanu, Narodni dom, Stadion 1. maj, Marijin dom. Srečanje se bo, v sproščeni interaktivni modaliteti, odvijalo ob branju poezij, povzetih iz najnovejše dvojezične zbirke “Meni je lep ta svet – A me piace questo mondo”, ki vsebuje poezije Toneta Pavčka, Marka Pavčka in Saše Pavček. Zbirko je izbrala, prevedla in uredila Jolka Milič, izšla je marca 2017 pri Založništvu tržaškega tiska. Sodelovala bo z branjem poezij učenka III. razreda nižje srednje šole “Sv. Cirila in Metoda” Thaisia Claire Funkhouser.

Nastopila bosta učenka in učenec Glasbene matice, Valentina Jogan in Jan Kalc – duo flavt iz razreda profesorice Erike Slama. Srečanju, ki bo pri Svetem Ivanu, bo sledilo enkrat proti koncu maja ali na začetku junija srečanje, posvečeno Alojzu Rebuli in njegovemu romanu Senčni ples. Organizatorica srečanja Elena Cerkvencič vabi mladostnike k sodelovanju ter vse bralke in bralce Primorskega dnevnika in Novega glasa, da preberejo Rebulov roman Senčni ples v izvirniku in v italijanskem prevodu “La danza delle ombre”, ki sta ga izdelali prevajalki Neva Zaghet in Martina Clerici; izšel je pri tržaški založbi Mladika, leta 2015 – v uvodu je utemeljitev podala Marija Pirjevec. Toplo vabljeni, vabljeni k branju, k sodelovanju in k aktivni participaciji.

SSG/ Skupščina je odobrila obračun**Besedilo novega statuta je v pripravi**

Na skupščini Slovenskega stalnega gledališča so člani odobrili obračun za leto 2016. Ta beleži presežek v višini okrog 50 tisoč evrov, ki ga bodo uporabili za kritje izgub prejšnjih poslovnih dob. Zanimanje glede naše gledališke hiše pa je usmerjeno v odobritev novega statuta, na podlagi katerega bo mogoče izvoliti novo vodstvo. Pisanje novega besedila pa je potrebno zato, ker bo po ukinitvi pokrajin treba na novo razporediti pristojnosti te upravne enote med ostale člane skupščine. Pokrajina je bila namreč svoj čas med

ustanovnimi člani SSG. “V skladu z zakonskimi predpisi, ki je deželi FJK dosodil vse pristojnosti na področju kulture in gledališč, bo odslej delež nekdanje pokrajine slonel na deželi”, je dejala predsednica upravnega sveta SSG Breda Pahor. Naslednjo izredno skupščino naj bi sklicali do poletja, ko bo morala skupščina odobriti statut. Besedilo je trenutno v pripravi, o njem se bo moral najprej izreči tržaški občinski svet, nato še deželna vlada. Sedanji upravni svet, ki mu je mandat sicer potekel, bo do takrat izvrševal svoje delo.

Žalna seja / Alojz Tul

Predan slovenstvu, krščanstvu in nesebičnemu delu

Na sedežu stranke Slovenske skupnosti v Trstu je bila v petek, 28. aprila, žalna seja za šolnikom, publicistom in politikom Alojzom Tulom. V dvorani Virgila Ščeka so se od prijatelja, sodelavca in somišljenika poslovili predstavniki Slovenske skupnosti. Z iskreno besedo hvaležnosti so se spomnili velikega Slovenca, ki so ga odlikovali zvestoba narodu, predanost slovenstvu in krščanstvu, požrtvovalnost ter nesebično delo za stranko. Prijel je za vsako delo, a nikoli ni želel biti v ospredju, čeprav bi si to povsem zaslužil, je poudarila strankina tržaška predsednica Maja Lapornik. Tržaški tajnik Marko Pisani pa je izpostavil Tulov zglede premočrnosti in požrtvovalnosti ter delavnosti, saj je bil na strankinem sedežu dejansko vsak dan, vse dokler so mu

moči dovoljevale, njegova osebnost pa je vlivala poguma vsem, ki so se vključili v politično delo. Deželni predsednik Slovenske

Foto DD

skupnosti Peter Močnik se je zaustavil ob Tulovi predanosti

za glasilo Skupnost, saj je bil njen odgovorni urednik od vsega začetka. Skupnost je rastle z njim, je poudaril Močnik in dodal, da ga je odlikovala izredna skrb za časopis, ki je šla od urejevanja in pisanja člankov do sledenja v tiskarni in celo končnega lepljenja naslovov ter razpošiljanja po pošti. Dolga leta je bil Skupnosti nedadomestljiva in dragocena gonilna sila. Dolgoletni tajnik strankine dolinske sekcije Sergij Mahnič je opisal pot Alojza Tula v dolinskem občinskem svetu, ki se je začela leta 1965 in trajala dolgih 25 let. Ob vsakem koraku ga je odlikovalo predano delo za slovenstvo, tudi v časih, ko ni bilo lahko nastopati na slovenski listi, je dejal Mahnič

in podčrtal še eno pokojnikovo odliko: čut za sodelovanje, saj sta se vedno razumela in plodno sodelovala. Mahnič se je zaustavil tudi ob Tulovem bogatem publicističnem delu bodisi pri snovanju številnih publikacij v

Bregu bodisi na šolskem področju. Tržaški občinski svetnik Slovenske skupnosti Igor Švab je podal svoje spomine na šolska leta, ko ga je na trgovski akademiji Tul učil pravo in ekonomijo. Švabu so najbolj ostale v spominu njegove preroške vizije o skupni Evropi, saj je uvidel pomen skupnega evropskega nastopa, na političnem področju pa je Tul zagovarjal politično delovanje v okvirih umirjenih tonov. Da je Tul vedno nesebično postavljaj na prvo mesto strankino poslanstvo, je poudaril Rafko Dolhar, ki je navedel primer dolinske afere, ko je stranka odločno stopila na pot proti razlaščenju, doživela pa je tudi hude preizkušnje. Tul je takrat dejansko rešil stranko pred najhujšim, se je spomnil Dolhar in navedel, da je Tul želel za dobro stranke celo odstopiti, znal pa jo je krmariti skozi najhujši vihar.

Boršt / Na predvečer dneva osvoboditve

Vas je med vojno plačala visok davek v boju za svobodo

Na predvečer dneva osvoboditve je Slovensko kulturno društvo Slovenec v sodelovanju s krajevnimi sekcijami Vsedržavnega združenja partizanov Italije v Srenjski hiši v Borštu priredilo doživet kulturni in pričevanjski večer. Osrednji dogodek je bila predstavitev knjige spominov domačina in deportiranca Jordana Zaharja. Knjigo je pod mentorstvom Aline Carli napisal v italijanščini. Naslov dela v slo-

venščini zveni nekako tako: Dnevnik življenja v senci železne zaves. Zahar je knjigo napisal v obliki pričevanjskih spisov, v kateri opisuje svojo pretresljivo življenjsko zgodbo v času fašizma. Doživel je krutost vojnega dogajanja, mučenje Colottijevih privrženec in deportacijo v taborišče Bergen Belsen. Po vojni pa si je kljub vsemu ustvaril lepo življenje, polno osebnih in poklicnih zadoščenj. Kot ladijski inženir

je bil zaposlen širom Evrope, nakar se je vrnil v rodni Boršt in se vključil v tamkajšnje kulturno in društveno življenje. Z avtorjem se je na večeru v Srenjski hiši pogovarjal zgodovinar Alekslej Kalc, ki meni, da so taka pričevanjska dela pomembna pri ohranjanju in krepitvi zgodovinskega spomina, in to zlasti za mlajše generacije. Veliko število padlih je bilo tudi iz Boršta. Pretresljiv je podatek, ki priča, da je vojna vihra s seboj odnesla

kar 10 odstotkov prebivalcev. “Boršt je bil podobno kot ostale vasi vedno tarča fašističnih in nacističnih sil ter kolaborantov. Prebivalstvo, ki je bilo v osnovi anti-fašistično in antinacistično ter večinoma angažirano v osvobodilnih organizacijah, je bilo posledično tarča prisilnih napadov in zavojevanja”, je povedal Kalc. Mnoge so odvedli v koncentracijska taborišča, veliko jih je umrlo v vrstah partizanov. Bogat kulturni večer so sooblikovali še MePZ Slovenec-Slavec in Folklorna skupina Borjač iz Sežane, kateri je je ob tej priložnosti pridružil slavna slovenska igralka in večkratna dobitnica Borštne kove nagrade Jerica Mrzel.

Bogat program na praznik zavetnika

Jurjevanje skavtov tržaške pokrajine

V nedeljo, 23. aprila, prav na dan, ko goduje zavetnik skavtov sv. Jurij, se je tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije zbral na Pesku na tradicionalnem jurjevanju. Praznik je bil letos v znamenju novosti: doslej je namreč na jurjevanju potekal obred obljub, letos pa je v veljavo stopila sprememba metodološkega pravilnika, po kateri se obredi obljub vrstijo v intimnejšem in otroku bolj poznanem krogu enote (krdela, čete). Jurjevanje ostaja, kot za večino katoliških skavtov na svetu, priložnost za skupno obnovo obljube, ko se skavti spet zavežejo, da bodo “z božjo pomočjo zvesto služili Bogu in domovini, pomagali svojemu bližnjemu in izpolnjevali skavtske zakone”.

Dan se je začel s sveto mašo, ki jo je daroval duhovni asistent SZSO Trst g. Tone Be-

denčič. Sledila je obnova obljube, pri kateri so v

ospredje stopili otroci, ki so letos prvič izrekli skavtsko obljubo, zatem so bile na vrsti skupinske igre. Po kosi-

lu, tradicionalni skavtski pašti, je sledil program po vejah: najmlajši volčiči in volkuljice so se med sabo pomerili v petelinjem boju, vodi izvidnikov in vodnic pa so tekmovali v vozlanju. V zameno za vozle so v trgovini dobili denar in napotke za težje vozle, nasprotne skupi-

la po maši, se sprehodila do vrha Kokoši in se preko oblike parlamentarne debate soočila s politično aktualno temo evroskepticizma. Dan se je za skavtinje in skavte tržaške pokrajine končal s tabornim ognjem, ki ga je v zabavno zgodbo kokaške, ki najde čudežno seme, posrečeno povezal kraški VKB klan. Znani so tudi datumi poletnih taborov: volčiči in volkuljice Krdela črnih tačk bodo taborili od 2. do 8. avgusta, Krdelo Rdeče rože pa od 23. do 29. julija. Izvidniki in vodnice kraške in tržaške čete bodo letos taborili skupaj, in sicer od 21. julija do 2. avgusta. Kraški VKB klan se bo na potovalnem taboru po Triglavskem narodnem parku podil od 15. do 21. julija, tržaški Klan Lpu p' čase pa si je svojo pot zamislil v Liguriji 3. do 11. avgusta.

LT

Tržaško knjižno središče / Razstava Marine Deziderija Švare

Morje je kraj, kjer se materija preobliči v duhovnost

Bilo je takrat, ko je bil mali Deziderij star poldrugo leto. "Bilo je nekega dne, ko me je mati držala v naročju. Odprla je okno in v daljavi sem zagledal nekaj posebnega, neke vrste lesketajočo se svetlobo. Mamu sem vprašal, kaj je to. Odgovorila mi je *murje*". Tako se Deziderij Švara spominja prvega stika z morjem, pardon, *murjem*, kot mu pravijo v Ricmanjih. Morje je umetnika spremljalo vse njegovo življenje, doma in v tujini. Postalo je osišče njegovega likovnega izražanja, pa čeprav je v svoji karieri obravnaval tudi druge vsebine. Teh se je lotil z različnimi upodobitvenimi pristopi, od figrativnega do abstrakcijskega oprijema. V Tržaškem knjižnem središču so do 19. maja na ogled ravno te njegove morske krajine, ki sestavljajo razstavo z naslovom Marine. Postavitev so odpri v

petek, 28. aprila, in umetnik si šteje v čast dejstvo, da so njegova dela prva, ki tvorijo zaključeno razstavo v prostorih Središča na Oberdankovem trgu v Trstu, odkar je TKS začelo svojo dejavnost pred dvema letoma. Pomen lokacije, ki lahko postane prikupna in prijazna za slovensko umetniško sceno sredi Trsta, je poudarila tudi umetnostna kritičarka Jasna Merku', ki je Švaro in njegov opus predstavila občinstvu. Izpostavila je, da je umetnik v razstavljenih delih, ki zaobjemajo zadnja ustvarjalna leta, še enkrat po-

trdil svojo privrženost oljnemu slikarstvu. Tonski prehodi so s to tehniko še bolj zahtevni,

Švara pa jih izvrstno izvaja. Nežna sinjina obzorja v nekaterih slikah, ki se ob sončnih

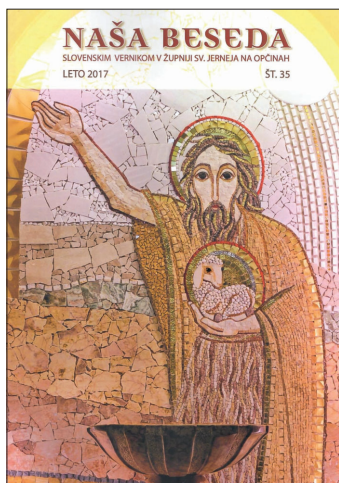
Foto JMP

zatonih v drugih delih razplamti v požar močnih rumeno-rdečih kromatskih izbir, navidezno ohranja neko vizualno geometrijsko koherenco. A jo nato presega. Umetnik preko sveta narave zrcali svoj notranji svet, meni Merkujeva. Za Deziderija Švaro je morje potemtaka prostor, kjer se umiri, kjer začuti veselje. Je pojem neomejenega, svobode in vabljive neskončnosti. Je ekstaza, kjer se materija preobliči v duhovnost.

List slovenskih vernikov v župniji sv. Jerneja Izšla je Naša beseda

Na Opčinah je nekaj dni pred Veliko nočjo kot vsako leto (že petintridesetič) izšla Naša beseda, list slovenskih vernikov v župniji sv. Jerneja na Opčinah, pri Banih in na Ferlugih. Letošnjo platnico bogati slika mozaika patra Marka Ivana Rupnika "Glejte, Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta" (Jn 1, 29), ki že nekaj mesecev krasi krstni kamen v openski župnijski cerkvi. O mozaiku, ki bogati opensko cerkev, lahko v Naši besedi preberemo prispevek, ki ga je napisala Bruna Cijak. Andrej Štekar pa je pisal o upodobitvah sv. Janeza Krstnika. Naša beseda se začneja z razmišljanjem župnika Franca Pohajača o pomenu spovedi, nadaljuje pa se s prispevki z različnih področij. Njeno jedro so vsekakor prispev-

ki o različnih društvih, ki delujejo na Opčinah, in raznorodnih pobudah, ki so se vrstile skozi leto. Med temi velja omeniti Društvo Finžgarjev dom, MeCPZ sv. Jernej, MKS Stane Malič, pevski zbor Veselo pomlad, Sloven-

ske zamejsko skavtsko organizacijo, Sklad Mitja Čuk, numizmatično društvo Valvasor, šahovski krožek, glasbeno skupino Love Guns idr.; med pobudami pa predavanja, ki jih organizira Društvo Finžgarjev dom, in predavanja Jožeta Bajzka, ki jih organizira openska župnija. Drago Štoka se je spomnil nedavno preminulega nekdanjega slovenskega ministra Petra Vencija, ki je veliko pripomogel k restavriranju knjig iz župnijskega arhiva; Pavel Vidau pa na Ludvika Ficka, sovaščana od Banov, ki ga je življenjska pot prisilila, da se je po vojni z družino preselil na Norveško, kjer je delal kot korektor za norveški leksikon, vedno pa se je rad vračal v domači kraj in poklepetal s prijatelji iz otroštva. Zapis osvetljuje zanimivo življenje in osebnost premalo poznane Banovca. Župnik Franc Pohajač je počastil petdesetletnico ustanovitve Društva Finžgarjev dom s tem, da je združil nekaj zapisov izpred petdesetih let.

V publikaciji najdemo tudi nekaj pesmi, ki sta jih napisali Majda Artač Sturman in Srečka Černe Artač, in nekaj intervjujev: Robert Petaros je intervjuval Zorana Sosiča, Majda Artač Sturman pa Stanko Sosič, predsednico društva Sklad Mitja Čuk. Naša beseda vsebuje tudi govor, ki ga je imel Igor Pavel Merkič na tradicionalnem božičnem koncertu v openski župnijski cerkvi, in govor Jerneja Ščeka z openske Prešernove proslave. Na koncu publikacije je, kot vsako leto, Berta Vremec uredila *Zakramentalno sliko župnije sv. Jerneja* in rubriko *Naši najstarejši župljani*. Sledi še *Banovska kronika*, ki jo ureja Pavel Vidau. Našo besedo je tudi tokrat izdala župnija sv. Jerneja apostola na Opčinah, založila pa sta jo Društvo Finžgarjev dom in založba Mladika. Vsekakor je to publikacija, ki jo je vredno prebrati, saj zvesto beleži dogajanje in kulturno prizadevanje naših rojakov skozi celo leto v kraški vasi...

Urška Petarosa

Predstavili tudi knjižnični fond Mirjam Koren Filmski poklon Katje Colja "Zemlja brez države"

Sedem let po prerani smrti goriške radiotelevizijske ustvarjalke Mirjam Koren so v auditoriju tržaškega sedeža RAI predstavili film *Zemlja brez države*, ki ga je realizirala v Rimu bivajoča Repenka Katja Colja. Njen enourni - napol antropološki, napol avtobiografski - filmski zapis je nastal v produkciji Pianeta Zero v okviru natečaja, ki ga je deželni sedež RAI razpisal skupno s Kinoateljejem, Slovenskim klubom, Skupino-Gruppo 85 za "ustvarjalno" obeležitev spomina nekdanje odgovorne urednice slovenskega programskega oddelka RAI v Trstu. Med številnimi udeleženci so bili tudi režiser Marko Sosič, Aleš Doktorič, Poljanka Dolhar in Patrizia Vascotto v imenu partnerjev omenjenega natečaja ter Marija Breclj za deželno RAI, ki je vodila predstavitev.

Pred projekcijo je spregovoril ravnatelj deželnega sedeža RAI Guido Corso, med gosti je bila tudi nekdanja odgovorna tržaškega italijanskega programa RAI in Mirjamina prijateljica Paola Spinelli. Njena dolgoletna kolegica in prijateljica Ivana Suhadolc je orisala hvalevredno pobudo sester Silvane in Marte Koren, ki sta podarili velik del Mirjamine knjižnice goriški državni knjižnici in podružnici NŠK Damir Feigel ter preko le-te še goriški mediateki Ugo Casiraghi in Slovenski kinoteki. Gre za nad 1.500 knjig bogat knjižnični fond, ki odraža intelektualno radovednost in širino strastne bralke. Ne le strokovna literatura iz sveta umetnosti, spektakla, glasbe, sociologije (diplomirala je v Trentu), filma (bila je med prvimi člani Kinoateljeja), zgodovine,

manjšin, ampak tudi klasični pripovedništva, poezije in gledališča v slovensščini, italijanščini in srbohrvaščini, ki jih je zbrala skupaj z možem, srbskim režiserjem Vukom Babićem. Kot sta ugotovili Giuliana De Simone iz goriške državne knjižnice in Martina Humar iz NŠK (prisotna na predstavitvi), gre za svojsko in dragoceno ponudbo, ki bo ned-

Mirjam Koren (foto JMP)

vomno obogatila omenjene knjižnice in na voljo vsem, ki jih zanimajo tovrstne teme. Iz Ca-

gliarija je prišla njena prijateljica iz tridentinskih let in pohodov v Julijcih Clara Poddighe. Sledila je projekcija občuteno posnetega igranega dokumentarca, v katerem nastopajo lepi kraški pejzaži skozi razne letne čase, a tudi bližnje morje in mesto, skozi nostalgien, a vendarle izzivalen pogled daleč živeče avtorice. Zlasti spregovorijo glasovi več rodov, mlajših in starejših Repencev, ki vsak po svoje gleda na življenje, na tej posebni "zemlji brez države", ob meji in meji navkljub, kjer se vse meša, sodobnost s prvinskostjo, jezik z zgodovino, izkušnja z nemirom, resignacija z bojevitostjo...

Pravi Katja Colja, ki šteje Mirjam Koren za svojo "profesionalno mamu" (skupaj še z Natašo Sosič), ko je še delala na RAI v Trstu: "Ko sem odšla živeti v Rim, sem se z Mirjam večkrat pogovarjala o svojem odnosu do lastnih korenin. Zamisel o dokumentarcu je nastala iz najinih klepetov: kako bi bilo lepo, da bi s sliko pokazala, kaj sem kot otrok

Obvestila

Založbi Mladika in Založništvo tržaškega tiska ter Tržaško knjižno središče TS360 vabijo v petek, 5. maja, na kavo s knjigo pisateljice in televizijske voditeljice Carmen L. Oven "Tihotapci miru". Avtorico in roman bo predstavila gledališka igralka Saša Pavček. Srečanje v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7 se bo začelo ob 10. uri.

Marijina pobožnost s šmarnicami v Marijinem domu, v ul. Risorta 3, bo v nedeljo, 7. maja, kot vsako prvo nedeljo v mesecu - vabljeni vsi Marijini častilci, ob shodu članic Marijine družbe Marije Milostljive; začetek ob 16. uri v domski kapeli.

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v nedeljo, 7. maja, ob 17. uri na otroško prireditev ob koncu natečaja za otroške vrtece in osnovne šole "Naš Kras je lep". Nastopili bodo člani otroške skupine Radijskega odra "Telego" z igrico "Zlata ribica", otroški pevski zbor Ladjica iz Devina in folklorna skupina osnovne šole s Katinare. Sledilo bo nagrajevanje izdelkov. Prireditev bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29).

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 9. maja (kot vsak drugi torek v mesecu), ob 16.15 v cerkvi v 1. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca. Vincencijeva konferenca vabi člane, sodelavce in prijatelje na občni zbor v petek, 19. 5. 2017, ob 16. uri, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3, 1. nad.

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresnitvi projekta. Za

dodatne informacije: 048131817, zcpz. go@gmail.com.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Lizeta Janežič 20 evrov.

Za cerkev na Pesku:

v spomin na pokojnega moža Majota in sina Edvina daruje Ivanka 40 evrov; v spomin na pokojno Marijo Bernetič daruje Marica z družino 20 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

za slovenske misijonarje: Franc Saksida 20 evrov, Ines v spomin na Marka Udoviča 20 evrov, Marianca Prosen 20 evrov, Zibarth Estell in Pavlina 10 evrov, Marija Čurin 10 evrov, Aldo Peccia 50 evrov. **Za misijon p. Ernesta Saksido** - Brazilija: N. N. iz Boršta 10 evrov. **Za p. Pedra Opeko** - Madagaskar: sestre sv. Ivana 300 evrov.

Darove lahko nakažete tudi po:

ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
via Cordaroli 29
34135 Trst

V spomin na drago **Imeldo Žerjal - Declava** darujejo Marica, Edi in Rok Dolenc 50 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Čestitke

Aldo Štefančič in žena Neva slavila življenjski jubilej; obema želimo zdravja, dobrega počutja in veselja v krogu svojih dragih vsi pri Vincencijevi konferenci.

Ob izgubi

dr. ALOJZA TULA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti in počastili njegov spomin.
SVOJCI

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

z velikim veseljem vabi na

"zmešano lep" koncert mladinskih zborov

BODIMO PRIJATELJI

S privlačnim sporedom pesmi in priredb se bo predstavil **(Z)Mešani zbor Škofijske klasične gimnazije iz Šentvida pri Ljubljani**, ki ga vodi Helena Fojkar Zupančič, v pozdrav bosta zapela **DPZ Igo Gruden in Fantovski zbor Devin-Nabrežina**, ki ju vodi Mirko Ferlan

Koncert bo v Kulturnem domu v Trstu v nedeljo, 7. maja 2017, ob 20. uri

doživljala na Krasu, kaj sem pustila, ko sem odšla, in kaj najdem, ko se vračam domov". S svojo kamero je ujela zanimive zgodbe, slike iz vsakdana, odkritostne odgovore, dediščino odmirajoče in klice nove kulture, ki jih z neposrednostjo izpovejo domačini Erik Briščak, Aleš Grilanc, Marija Guštin, Maruška Guštin, Milko Križman, Haron Marucelli in Ninko Škabar. Lepo zmontirano pripoved spremljajo arhivski

črno-beli vložki iz NOB, povojnih vesellic in plesov, prve Kraške ohceti. Sugestivno glasbeno kuliso bogatijo tudi ubrani glasovi moškega pevskega zbora Kraški dom pod vodstvom Vesne Guštin.

Film po scenariju in režiji Katje Colja bo na sporedu Rai 3 Bis v nedeljo, 7. maja, in četrtek, 11. maja, po slovenskem tv dnevniku.

Davorin Devetak

VIPAVSKI PRIIMKI (37)

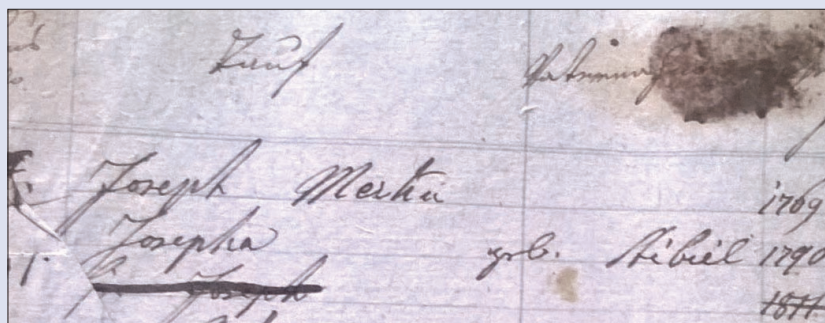
MERKU

Vipavski priimek Merku je zelo dobro raziskan, kar ne preseneča, saj je bil najbolj znani Merku verjetno največji slovenski jezikoslovec doslej. Svojega priimka se je lotil z obema metodama, ki sta nujni za pravilno razlago vsakega priimka: zgodovinsko (rodoslovno) in jezikovno. Gre za izjemno redek priimek, izvorno vipavski, natančneje izvorno žabeljski. Nastal je namreč v Velikih Žabljah. Žal je priimek v Sloveniji praktično izumrl. Ostalo pa je nekaj Merkljev. Gre za zapis istega priimka, ki je nastal v drugi polovici 19. stoletja in njih potomce najdemo še danes. V Sloveniji jih živi še 32, večinoma na Goriškem. Zaradi drugačnega zapisa so tudi ljudje začeli priimku govoriti Merkel

pa so kar štirje otroci iz družine pri Palakovih odšli v Trst. S seboj so ponesli priimek Merku, kjer živi še danes. Eden od njih, Jožef Merku (1855), ki ga bolj poznamo kot Josipa, je imel sina Josipa Merkuja

Pogled iz Velikih Žabljah proti Vipavskemu križu, ki so ga imeli pred seboj tudi merklji, ki so merkali in zato dobili priimek Merku.

Predniki Rafaela Merklja iz konca 18. stoletja. Knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

in ne več Merku. Po domače se reče pri Merkelčevih. Preden je prišlo do te spremembe v zapisu,

(1896-1984), zgodovinarja. Vnuk je bil vsestranski znanstvenik in skladatelj akademik Pavle Merku (1927-2014), pravnukinja pa ilustratorka Jasna Merku (1958). Če se omejimo samo na znane Merkuje, ki jih omenja slovenska wikipedija. Priimek je nastal iz nemške sposojenke merkati, ki se še danes na Vipavskem uporablja v pomeni opazovati, paziti ali pazljivo gledati. V nemščini sicer beseda merken pomeni opazovati.

V drugi polovici 15. stoletja, ko so po Vipavskem večkrat plenili Turki. Kriški kapucini na hribu niso videli dobro proti vzhodu, od koder so prihajale turške čete, zato so za to nalogo zadolžili vaščane v bližnjih Velikih Žabljah. Na odlični razgledni točki na koncu vasi je to nalogo prevzela hiša, od koder so nato "merkali", kdaj se bodo pojavili roparji. V tistem času so vaščani že imeli svoje priimke, kljub temu pa so lahko hitro dobili tudi nove priimke, posebej, če so se kam izselili. To se je zgodilo tudi v našem primeru. Pred letom 1500 je nastal priimek Merku, ki so ga imeli prebivalci hiše na kraju vaši.

Leta 1800 so v Žabljah živele štiri družine Merku. Vse izvirajo iz istega prednika, kar pa še ni raziskano. Glede na ugotovitve Pavleta Merkuja so vsi iz iste hiše na robu vasi, kjer se je že takrat reklo Pri Polackovih. Iz ene od teh štirih hiš so tako predniki Pavleta Merkuja, iz druge urednika Jurija Paljka, ki ima tudi prednike s tem priimkom, iz tretje pa je Rafael Merkelj, korenika iz Velikih Žabljah, ki je februarja 2017 praznoval 104. rojstni dan. Ob zadnjem rojstnem dnevu je načrtani Merkelj razkril svoj slog življenja: "Preprosta

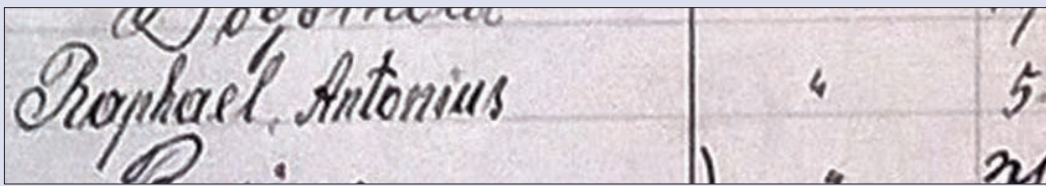
mo dva Slovenca in šest Slovencev. Ni pa edini stoletnik v družini, saj je "stotko" presegla tudi njegova sestra. Čeprav so tudi mnogi velikožabeljski Merkuji in Merklji dosegali visoke starosti, pa je pri omejenemu 104-letniku gene verjetno dala njegova mama Elizabeta Bat (1883-1980).

Čeprav na tem mestu opisujemo raziskave predvsem primorskih priimkov in primorskih rodovnikov, pa naj za vsak primer vendarle z vso gotovostjo zatrdimo, da nemška kanclerka Angela Merkel nima prav nobene zveze z Merkuji in Merklji iz Velikih Žabljah. Naj omenimo še, zakaj je Pavle Merku svoj priimek zapisoval s krativcem (Merku'), ne

Merkujevi so po odhodu večine družine v svet postali Merkeli. Anton je bil Pavletov praded. Knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

pa z ostrivcem (Merku). Akademik je neke tudi javno zapisal, da gre za družinsko tradicijo, ki jo spoštuje, čeprav današnji prapripis meni drugače. Razlog pa je preprosta

Vpis rojstva Rafaela Merklja v družinski knjigi.

hrana, nič tobaka in kakšen glaž vina". Po podatkih wikipedije so od njega starejši sa-

da predvsem Italijani njegov priimek preberejo z naglasom na zadnjem zlogu.

Tino Mamić

3.

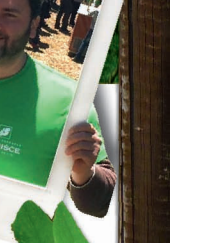
MARCIA . POHOD . WALK . WANDERUNG

KOHISČE

DEVIN - TRST

MEDNARODNI ENOGASTRONOMSKI
ZGODOVINSKI IN DIDAKTIČNI POHOD

NEDELJA 14. 5. 2017

FRIULI VENEZIA GIULIA
www.turismo.fvg.it

ORGANIZZATORI - ORGANIZZATORI:

#kohišče

MARCIA ENOGASTRONOMICA KOHISCE

www.kohisce.it

Proslavljanja Dneva upora proti okupatorju temeljila na spornih dogodkih

Cerkev še vedno prepoveduje uradna romanja v Medžugorje

Med pomembnimi dogodki v prejšnjih dneh je bilo zaznamovanje in oživiljanje spomina na 27. april, ker naj bi bila na ta dan leta 1941 ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Omenjeni dan in letnica že daljši čas veljata kot Dan upora proti okupatorju. Toda, kaj se v povezavi z Osvobodilno fronto in 27. aprilom, dnevom njene domnevne ustanovitve, dogaja v Sloveniji?

O Osvobodilni fronti in njenih ustanoviteljih (tvorcih) ni na voljo nobenega dokumenta, listine, torej dokaza, da naj bi bila ustanovljena 26. ali 27. aprila 1941, v vili Josipa Vidmarja, znanega kulturnika in udeleženca ustanovnega sestanka. Pač pa je ugotovljeno, da je bila v enem od obravnavanih aprilskih dni ustanovljena t. i. Protimperialistična fronta, s katero je tedanja politična levica pod vodstvom komunistov izražala pomoč in solidarnost, pa tudi zvestobo Sovjetski zvezi, ki je bila v aprilu leta 1941 še tesna zaveznica Hitlerjeve Nemčije. Uradno se to dejstvo komaj kdaj in zelo previdno omenja, in tudi letos se je dogajalo enako. V Trbovljah, kjer je bila državna proslava Dneva upora proti okupatorju, se domnevno še mnogi spominjajo, da so v tem slovenskem rudarskem središču domači politiki in privrženci leve ter agitatorji nacistične Nemčije skupaj proslavljali tedanji 1. maj, delavski praznik.

Slavnostni govorec na letošnji državni proslavi Dneva upora proti okupatorju je bil dr. Milan Brglez, predsednik parlamenta. Izrekel je nekaj pomenljivih misli, denimo, "da nam svoboda ni bila dana, ampak da je bila izbojevana". Pa, "ko svoboda je, je treba

zanjo sprejeti tudi odgovornost". Pohvalil je delovanje krščansko opredeljenega Edvarda Kocbeka v slovenskem odporu, omenil povelje poboje in jih obžaloval ter opozoril na nujnost spoštovanja in upoštevanja človekovih pravic. Predsednik države Borut Pahor, ki je prebivalce 27. aprila povabil v predsedniško palačo, pa je v nagovoru Slovence pozval k spravi, premagovanju preteklosti, saj so zločini revolucionarjev in protirevolucionarjev, vključno s poveljniki pobojev, v naši kolektivni zavesti pustili močno sled. Žal pa se je v svoji praznični posla-

nici najbolj sprenevedal predsednik vlade, dr. Miro Cerar. Po njegovem "je upor Slovencev in Slovenk proti okupatorju pomenil tudi temelj ustanovitvi naše samostojne države, pa preživetje slovenstva". V ugovoru zoper takšne trditve so kritiki poudarjali, da je vodstvo revolucije zahtevalo in tudi doseglo ustanovitve nove države, vendar Jugoslavije, ne pa morda samostojne slovenske države. O tej so posamezniki lahko samo šepetali.

Sicer sta 1. in 2. maj, zaznamovana kot praznika dela, bolj tužno kot pa sproščeno in veselo potekala. Največ pozornosti so sindikati tudi letos namenili prvomajskemu srečanju na Rožniku v Ljubljani,

kjer je med govorniki tudi letos bil za mnoge sporni ljubljanski župan Zoran Janković. Odgovorna urednica Delavske enotnosti, glasila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Mojca Matoz, je v uvodniku praznične številke nekoliko ironično, a tudi resnično in kritično zapisala naslednje: "Trgovke bodo tudi v dneh okoli prvega maja delale in nam z nasmehom tudi za praznik prodajale kruh: policisti nas bodo, tudi sami nejevoljni in utrujeni, preverjali na meji; vozniki avtobusov, sami naveličani, nas bodo vabili, naj še malo potrpimo za prečkanje meje; zdravniki pa

bodo dežurali. Delali bodo tudi gasilci, po večini zelo slabo plačani, in preutrujeni turistično-gostinski delavci, mnogi varnostniki, cestni delavci". V kritiki razmer je Mojci

Matoz pritrdila Mojca Inkret, predsednica Delavske zveze SDS, ki je v pogovoru za tednik Demokracija dejala naslednje: "Med našimi državljani prevladujejo malodušje, razočaranje in vdanost v usodo. Predstavljajte si, da delate več kot 40 let, garate, na stara leta pa vaše dolgoletno garaško delo ni vredno toliko, da bi prejeli pokojnino, dostojno za preživetje. Ljudje, ki so gradili to našo mlado in lepo domovino, so oropani dostojanstva in pravic".

V isti sklop ugotovitev in razmišljanj o razmerah v Sloveniji, kot sem jih ocenil in zapisal, spada tudi sporočilo dobrodelne organizacije Karitas, "da je v letu 2016 v celotni mreži Karitas, upoštevaje

tudi pošiljke hrane iz zaloga EU, pomagala 36.270 osebam po vseh slovenskih krajih. Dodati pa je seveda treba tudi pomoč potrebnim, ki jo zbira in razdeljuje druga dobrodelna in človekoljubna organizacija, Rdeči križ Slovenije. Ugotovili so, da v Sloveniji že skoraj 400.000 prebivalcev živi v revščini in pomanjkanju".

Prav v teh dneh pa je slovenska Karitas že deveto leto zapored začela novo vseslovensko dobrodelno akcijo, z naslovom *Pomagajmo preživeti*.

Velik del slovenske javnosti, zlasti vernih ljudi, zagotovo zanima stališče Vatikana o Medžugorju, kjer naj bi se prikazovala Marija. Kot je v tedniku Družina v odgovoru neki bralki pojasnil msgr. Metod Piriš, Sveti sedež katoličanom ne prepoveduje romanj v Medžugorje, prepovedana so le uradna romanja. Med Lurdom in Fatimo je namreč ta razlika, da je Cerkev Marijina prikazovanja na prvih dveh krajih potrdila za resnična in pristna, o Medžugorju pa se še ni izrekla in odločila. V Medžugorju se zdaj nahaja posebni odposlanec papeža Frančiška, nadškof Henryk Hoser iz Varšave. On je povedal, da je prišel v Medžugorje zgolj zaradi pastoralne oskrbe romarjev, ne pa ugotavljanja pristnosti Marijinih prikazovanj. Glede teh prikazovanj meni, "da to še ni končna zgodba, da se preiskava Cerkev nadaljuje in da bo kmalu povedala svoje mnenje. Cerkev ima za seboj dva tisoč let izkušenj, ki obsegajo tudi podobne primere, kakršen je v Medžugorju, in bo na koncu gotovo našla za vse zadovoljivo rešitev".

In še naslednja pomembna novica iz Slovenije. Arbitražno sodišče v Haagu je sporočilo, da je končalo obravnavo za določitev meje med Slovenijo in Hrvaško. Svojo odločitev bo objavilo v prihodnjih mesecih.

Marijan Drobež

Kratke

Obisk veleposlanika Republike Italije, g. Paola Trichila v Novi Gorici

Novogoriški župan Matej Arčon je 20. aprila, v mestni hiši sprejel veleposlanika Republike Italije Paola Trichila. Veleposlanika je spremljala generalna konzulka v Kopru Iva Palmieri. Veleposlanik je pohvalil čezmejno sodelovanje med Novo Gorico in Gorico. Izpostavil je zlasti odmevnejše dogodke zadnjega leta, in sicer:

- organizacijo druge plenarne seje Skupnega odbora Slovenija-Furlanija - Julijska krajina,
- obisk Vlade Republike Slovenije, na kateri je sodeloval tudi župan Občine Gorica,
- svečano odprtje spomenika v Doberdobu, kateremu je

prisostvoval predsednik Republike Italije,

- vzpostavitev in delovanje EZTS GO,
- aktivnosti za skupno prijavo pridobitve naziva Evropska prestolnica kulture 2025, ki jo Nova Gorica pripravlja skupaj z Občino Gorica. Veleposlaništvo podpira čezmejne aktivnosti in je naklonjeno tovrstnemu sodelovanju. Ponudilo je svojo pomoč oziroma vso podporo pri morebitnih projektih, ki temeljijo na razvijanju in poglobljanju medsebojnih odnosov ter poznanstev. Po sprejemu si je delegacija skupaj z direktorico Gospodarske zbornice Slovenije, Območne zbornice za severno Primorsko, gospo Nevenko Volk Rožiče ter direktorjem podjetja Ilmest d. o. o., gospodom Dariom Pericem ogledala proizvodni proces v podjetju Ilmest. Program se je nadaljeval na sedežu GZS, kjer je bilo organizirano srečanje z gospodarstveniki, namenjeno izmenjavi informacij o slovenskem gospodarstvu, s posebnim poudarkom na ekonomskih, tržnih in finančnih vidikih, ki se neposredno navezujejo na italijanske podjetnik, prisotne v Sloveniji.

Čez 60 let naj bi bilo prebivalcev Slovenije manj kot danes, starejših pa več

Glede na projekcije prebivalstva 2015 naj bi imela Slovenija leta 2080 približno 1.940.000 prebivalcev. Tedaj naj bi se v državo priselilo 2400 več prebivalcev, kot se jih bo iz nje odselilo. To je skoraj petkrat toliko, kot je znašal selitveni prirast Slovenije s tujino leta 2015, so sporočili iz državnega statističnega urada.

Glede na rezultate projekcij prebivalstva 2015, ki so nastale v sodelovanju med evropskim statističnim uradom Eurostat in nacionalnimi statističnimi uradi za vse članice EU in Norveško, naj bi se prebivalstvo Slovenije povečevalo do približno leta 2025 na približno 2.083.000. Nato naj bi njihovo število začelo počasi padati. Država naj bi imela 1. januarja 2080 1.938.000 prebivalcev, kar je šest odstotkov manj kot leta 2015.

V prihodnosti naj bi se celotna stopnja rodnosti v Sloveniji večinoma enakomerno dvigala in leta 2080 dosegla stopnjo 1,85. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se bo daljšalo in dečki, rojeni v Sloveniji leta 2080, bodo lahko pričakovali, da bodo živeli 87 let, deklice pa več kot 91 let.

V naslednjih 65 letih naj bi se zelo pomembno spremenila starostna sestava prebivalstva. Leta 2015 so stari 65 ali več predstavljali 17,9 odstotka prebivalstva, leta 2057 naj bil bilo v tej starostni skupini skoraj 31 odstotkov, leta 2080 pa nekaj manj kot 29 odstotkov prebivalcev.

Delež mlajših od 15 let se bo predvidoma nekaj let še nekoliko zviševal, nato naj bi začel upadati in čez približno 20 let dosegel minimum na ravni približno 13,4 odstotka. Sledila naj bi počasna rast tega deleža in leta 2080 naj bi bilo otrok med prebivalci 15,7 odstotka.

Projekcije prebivalstva so poskus napovedi prihodnjega demografskega razvoja na nekem območju. Ker so sestavljene iz vrste predpostavk, ki so pogosto zelo negotove, so le eden od možnih scenarijev za prihodnost, so zapisali na statističnem uradu. Omenjene projekcije prebivalstva temeljijo na predpostavkah o rodnosti, umrljivosti in meddržavnih selitvah. Najbolj negotove so predpostavke o selitvah, saj so te v veliki meri odvisne od gospodarskih in političnih razmer in jih je zelo težko napovedovati. V te projekcije prebivalstva je nemogoče zajeti kratkoročne spremembe na posameznih demografskih področjih in prav tako ni mogoče v celoti zajeti vseh morebitnih demografskih posledic burnih dogajanj zadnjih let, denimo, gospodarske krize in množičnega prihoda migrantov v Evropo.

Tudi tokratne projekcije prebivalstva temeljijo na predvidevanjih, da se bodo socioekonomske razlike med državami, vključenimi v pripravo projekcij, v daljšem obdobju zmanjšale. To pomeni, da si bodo vse države po demografskih značilnostih sčasoma čedalje bolj podobne.

Ajdovsko podjetje se vse bolj uveljavlja

Pipistrel v partnerstvo z Uberjem pri razvoju električnega letalnika

Ajdovski proizvajalec letal Pipistrel je z ameriškim Uberjem, ki upravlja aplikacijo za naročanje prevozov, sklenil partnerstvo pri razvoju električnega letalnika z navpičnim poletanjem za namene prevozov v velemestih. Skupni cilj podjetij Uber in Pipistrel je, da bi prva demonstracijska plovila poletela do leta 2020.

"Ponosen in navdušen sem, da je Uber prepoznal naše znanje, izkušnje in vodilni položaj na področju električnega letalstva. To partnerstvo označuje začetek zanimive poti proti popolnoma novim načinom potovanja, ki uporabnikom ne bodo prihranili samo časa, temveč bodo predvsem prijaznejši do okolja, " je ob sklenitvi partnerstva dejal direktor Pipistrela Ivo Boscarol.

Pogodba z Uberjem predvideva obsežen razvoj električnih plovil VTOL (Vertical Take Off and Landing - zračna plovila z navpičnim vzletanjem in pristajanjem), so sporočili iz Pipistrela. S

tem želijo izpolniti svoje poslanstvo, to je zagotovitev varnega in zanesljivega prevoza vsem svojim strankam, ne glede na to, kje se nahajajo.

Cilj partnerstva je uporabnikom bodočega omrežja, ki so ga poimenovali Uber Elevate Network,

omogočiti, da bodo lahko naročili prevoz s Pipistrelom VTOL plovilom, so še pojasnili. Uber namreč načrtuje vzpostavitev stalno delujočega omrežja električnih VTOL plovil za oseb-

ni transport in dostavo v velemestih.

Pipistrel bo razvil letala za krajše razdalje znotraj mestnega prometa na podlagi specifikacij zmogljivosti VTOL, Uber pa bo sodeloval pri razvoju programske in strojne opreme za nadzor

zračnega prostora in upravljanje plovil VTOL znotraj mreže ter zagotovil vmesnik, ki bo omogočal povezavo s kontrolorji zračnega prostora, še pojasnjujejo v Pipistrelu.

"Pipistrel je edino podjetje na svetu, ki danes serijsko izdeluje in prodaja električna letala. Z novo tovarno, ki bo povečala njihove proizvodne zmogljivosti, so pomemben partner, ki bo omogočil, da Uberjeva mreža plovil VTOL postane realnost, " je ob podpisu partnerske pogodbe povedal direktor letalskega inženiringa Uber Mark Moore. Ajdovsko visokotehnološko podjetje, ki je lani s kitajsko družbo Sino sklenilo 350 milijonov evrov vredno partnerstvo na področju letalstva in tako vstopilo v novo obdobje razvoja, je usmerjeno v razvoj električnih pogonov in drugih tehnologij za trajnostno mobilnost v letalstvu. V okviru projekta Hipstair je Pipistrel skupaj z mednarodnimi partnerji, med katerimi je nemški velikan Siemens, razvil hibridno električni pogonski sklop za letala. V sodelovanju z nemškim nacionalnim inštitutom za letalske in vesoljske tehnologije DLR pa je Pipistrel naredil hibridno letalo s tehnologijo vodikovih celic, ki je lani jeseni prvič poletelo z letališča v Stuttgartu.

Boscarol je že večkrat izpostavil tudi svojo vizijo množične uporabe letalnikov na električni pogon pri vsakodnevnih prevozih v velemestih.

Pevma / Proslava ob dnevu osvoboditve

Ohranjanje spomina in vrednot antifašizma

Pomen ohranjanja spomina, gojenja vrednot antifašizma in boj proti brezbržnosti. S temi in podobnimi poudarki je v Pevmi izzvenela proslava ob Dnevu osvoboditve. Letos je bila še posebno slovesna in bogata, saj so na njej obenem proslavili tudi 70-letnico postavitve vaškega spomenika padlim. Spomenik je preprostega izgleda, izdelan je iz kamna v obliki triglava. Vaščani pa so nanj zelo ponosti, saj priča o visoki ceni, ki so jo morali plačati med voj-

no. Kot je na proslavi povedal prvi izmed treh govornikov, publicist in raziskovalec Vili Prinčič, se v vasi na desnem bregu Soče – Pevmo, Oslavje in Štmaver – po vojni ni vrnilo kar 46 mladih, kar je bilo za te majhne vasiice ogromno. Zmanjkal je namreč cela generacija fantov v najlepših in najbolj produktivnih letih – in to prav v času, ko je bilo treba na novo zgraditi ne samo porušene in zapuščene zgradbe, pač pa predvsem socialno tkivo, gospodarske, kulturne in druge

dejavnosti v vaseh. Prinčič se je tudi spomnil vseh, ki so zaslužni za postavitev spomenika: "Načrt je v Vipavi izrisal inženir Maks Stepančič, v Pevmo pa ga je prinesel domačin z Oslavja Anton Prinčič, ki je dal tudi pobudo za ustanovitev odbora za postavitev spomenika", je z nizanem začel govornik, ki je nato poudaril tudi veliko soudeležbo vaščanov in prostovoljcev, ki so poskrbeli za vse potrebno – od prostovoljnih prispevkov, do prošnji in konkretnega dela. Gradnjo je

koordiniral zidarski mojster Avgust Šuligoj. A vrnimo se k proslavi. Začela se je s povorko, na čelu katere so vihrale zastave, donela je pesem Katjuša v izvedbi ženske vokalne skupine Danica z Vrha Sv. Mihaela in harmonikaša Jarija Jarca. Ob spomeniku je najprej pozdravila senatorka Laura Fasiolo, ki se je spomnila tudi pred kratkim preminule partizanke Vilme Braini in poudarila pomen ohranjanja spomina. Zopet je zadonela pesem, tokrat v izvedbi domačega moškega zbora Štmaver. Nato je pred mikrofonom stopil Patrik Zulian, član Vsedržavnega združenja partizanov Italije. Po njegovem mnenju ne sme 25. april postati le priložnost "retoričnega proslavljanja nekega megleenega državnega praznika in preračunavanja možnih večdnih povezo-

vanj dela prostih dnevov", pač pa ga moramo izkoristiti za vsakoletni obračun o tem, kar je politika in družba dosegla v delu za priznavanje popolnega dostojanstva slehernemu človeku. Ko pa se je sam lotil tovrstnega obračuna, je moral ugotoviti, da je porazen. Najprej na krajevni ravni, ko se je spomnil "nesramnosti, nepoštovanja, protizakonitosti, nepojmljivosti letošnjega uradnega januarskega sprejema povratnikov in somišljenikov vojaške enote fašistične salojske republike in javni ustanovi, ki ozemeljsko predstavlja tudi kraj, kjer stoji naš spomenik, tudi kraj, kjer, če se omejimo na pevmsko pokopališče, počivajo naši borci!". Potem še na vsedržavni ravni. Zulian se je namreč spomnil tudi obletnice odobritve italijanske ustave in izpostavil, da je ta v mnogih členih in principih antifašistična. Na primer tam, kjer uzakonjuje enako dostojan-

Foto M. Korič

Foto M. Vogrič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (57)

Mariza Perat

Milostna podoba

Kot že omenjeno, so ljudje na Trsatu, pa tudi v drugih krajih, kar naprej žalovali, ko nazareške hišice ni bilo več med njimi. Začeli so zato romati v Loreto, da bi tako bili v bližini Marijine hišice, katero so tako radi obiskovali, ko je še stala na Trsatu. Ob enem teh romanj se je v Loretu, na poti iz Avignona v Rim, ustavil papež Urban V. (1362-1370). Iskrena pobožnost hrvaških in slovenskih romarjev, kateri je bil priča, ga je globoko prevzela. Knez Frankopan je tedaj sv. očeta zaprosil, naj bi trsatskim romarjem namenil nekaj, kar bi njihovo žalost zaradi izgube nazareške hišice nekoliko ublažilo. Sveti oče je tedaj sklenil, da bo trsatskemu svetišču poklonil dragoceno podobo Matere Božje.

Podoba, triptih, je naslikana na deski iz cedrovega lesa. V sredini je Marija z Detetom. Njen obraz je izredno lep, prav tako obraz Deteta. Ob Mariji so še štiri slike: na desni oznanjenje

Papež Urban V.

nadangela Gabriela ter sv. Jernej z dvema diakonom, na levi Jezus na križu z Marijo in sv. Janezom Evangelistom ter sv. Pavel z dvema diakonom.

Slika, ki je v Rimu bila v velikih časteh in jo je papež Urban pripisoval avangelistu sv. Luku, je trsatskemu svetišču sv. oče poklonil leta 1367.

Romarjem se je podoba zelo priljubila. Kmalu so tudi ugotovili, da jim preko nje nebeska Mati deli prav posebne milosti, zaradi česar so podobo imenovali "Slika Matere Milosti". Število romarjev se je zdaj na Trsatu še pomnožilo. Glas o posebnih milostih, ki so jih romarji tu bili deležni, je dospel tudi do kardinala Gregorija Barbariga, škofa v Veroni. Ker se je o tem hotel sam prepričati, je 23. marca 1709 obiskal Trsat. Ob pogledu na dragoceno Marijino podobo in na globoko in iskreno pobožnost vernikov, je franciškanom predlagal, da bi Marijo in Jezusa kronali, kar so ti z velikim veseljem in hvaležnostjo sprejeli. Kroni sta bili izdelani v Rimu in kmalu nato poslani škofu Barbarigu, s prošnjo, da bi podobo trsatske Matere Božje okronal sam. Zaradi kuge, ki se je v tistem času pojavila, pa je škofov odhod na Trsat bi onemogočen. Škof Barbarigo je zato kroni poslal senjskemu škofu in ga zaprosil, naj bi on izvršil kronanje. Škof pa mu zaradi bolezni ni mogel ustreči in tako je obred kronanja opravil novomeški prošt in pomožni škof, msgr. Frančišek Marotti. Slovesnost kronanja je potekala 8., 9. in 10. septembra 1715. Trsat je v teh dneh obiskalo približno 60.000 romarjev.

Milostna podoba Trsatske Matere Božje

/ dalje

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (151)

Kako se črevesna mikrobiota spreminja skozi življenje

V človeškem telesu imamo veliko mikroorganizmov, predvsem na koži in telesnih sluzeh, najpomembnejši pa je kompleks mikroorganizmov v črevesju, imenovan mikrobiota. Črevesna mikrobiota vsebuje približno 100 trilijonov mikroorganizmov, ki so se skozi stoletja razvili z nami. Sedaj tudi vemo, da so oni najpomembnejši v našem telesu. Ti mikroorganizmi so nujno potrebni za naše preživetje. V našem organizmu se nahajajo biološke skupine, ki sodelujejo med seboj, zato bi morali koncept človeškega telesa v tej drugi obravnavati.

Te milijarde mikroorganizmov neposredno vplivajo na naše zdravje in naše bolezni. Težko je opazovati in preučevati črevesno mikrobioto, saj slednja predstavlja kompleksen, fleksibilen sistem, ki se odziva na okolje in se skozi življenje spreminja, o čemer pričajo številne študije. Črevesna mikrobiota se je evolucijsko razvila skupaj z nami in se spreminja gleda na to, kako jo hranimo. Znanstvene raziskave so pokazale,

da se črevesna mikrofiora korenito spreminja pri mesojedih ali rastlinojedih živalih. Enako hitro se spremeni v našem črevesju, ko sprememo prehranjevalni režim. Skratka, naš življenjski stil izrazito vpliva na črevesno mikrobioto.

Izvedenih je bilo nešteto raziskav, ki potrjujejo dejstvo, da se črevesna mikrobiota bolj spreminja pri ljudeh,

ki živijo v industrializiranem svetu, kjer je prehrana vezana na bele sladkorje in maščobe, kot pri tistih, ki živijo v naseljih sredi ničesar, kjer so vir prehrane predvsem zelenjavno-sadna živila. Pri industrializirane-

luči drugače obravnavati. Te milijarde mikroorganizmov neposredno vplivajo na naše zdravje in naše bolezni. Težko je opazovati in preučevati črevesno mikrobioto, saj slednja predstavlja kompleksen, fleksibilen sistem, ki se odziva na okolje in se skozi življenje spreminja, o čemer pričajo številne študije. Črevesna mikrobiota se je evolucijsko razvila skupaj z nami in se spreminja gleda na to, kako jo hranimo. Znanstvene raziskave so pokazale,

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 2. maja, ob 16. uri

Dragoceni spomini in nemir

Usahla rastlina

Nekaj tednov se že borim, da bi ponovno spravila k življenju lončnico. Pozimi je iz neznanih razlogov, morda samo zato, ker sem jo premestila, da bi ji bilo bolj toplo, začela počasi usihati. Sedaj je že popolnoma suha, nekaj življenja je sicer še čutiti, a vse bolj kaže, da bo tudi to zamrlo. Zalivam jo, premeščam, pogovarjam se z njo, a vse zaman. Mož bi jo seveda že zdavnaj odvrigel. Njemu je vse odveč. Moje rože, prepolne omare vsakovrstnih okrasnih predmetov in spominkov, knjige na policah in klet, kjer hranim najrazličnejšo šaro. Celo star, črno beli televizor, ki mi ga je podaril oče, ko sem odšla od doma v lastno, samostojno stanovanje. Še zdaj se spominjam tistega poletnega dne. Vrnila sem se iz službe in sosedu me je pričakala na vrtu. Oče je bil tu, mi je zašepetala, televizor ti je prinesel, takega lepega, velikega. Presenetiti te je hotel, ti ne veš, kako te ima rad. Ne vem, če sem bila tedaj tega televizorja res vesela. Bili so časi, ko sem bila vsak večer zunaj s prijatelji in nisem posedala na kavču. Kvečjemu popoldne, ko sem tu pa tam vzela v roke kako knjigo. Veliko let pozneje, ko mojega očeta že dolgo ni bilo več, pa tudi televizijske programe smo že zdavnaj gledali v barvah, sva se z možem selila. Praznila sva podstrešje in odločala, kaj gre v koš in kaj bova vzela s seboj. Črno bele televizije nisem hotela odvreči, skrbno sem

obrisala prah z nje in pomislila na očeta, ko se je s svojim starim rdečim fordovim vozil v Sesljan, da bi me razveselil. Danes bi ga močno objela in mu rekla hvala. Tisočkrat hvala. A ne vem, kje naj bi iskala tisti stari rdeči ford, televizija pa je že zdavnaj onemela. Še vedno jo imava na podstrešju. Spremlja me ob vsaki selitvi, kot dragocen spomin na mladost. Takih spominov imam pravzaprav polne omare. Ne vem, koliko je ljudi, ki se tako težko ločujejo od majhnih, sicer neuporabnih predmetov, kot se jaz. Ne od tistih, ki sem jih kupila sama, ampak od tistih, ki sem jih dobila v dar. Kot bi bili polni besed, kot bi ob dotiku še čutila ljubezen, kot bi se preko njih vračala k prijateljem in znancem, ki jih že dolgo ni več ob meni. Ah, te roke, ti obrazi, ta preteklost. Lončnico, ki jo zaman oživljam, mi je podarila sosedu iz Kostanjevice, ko sva se z možem selila. Še zdaj se spominjam rože in ostalih daril, skrbno zaviti v najlepši darilni papir. In objema se

spominjam. Tako močno me že dolgo nihče ni stisnil k sebi. Obup in ljubezen sta me tesno prižemala h krhkemu, sključenemu telesu. Manjkala mi boš, mi je govorila in prvič sem jo videla jokati. Tako težko mi je, vedno, ko kdo joka zaradi mene. Sosedu pa me je presenetila, ker sploh nisem vedela, da ji z možem toliko pomeniva. Preveč hitimo, da bi se zavedali. Preveč zaverovani smo v svojo pot, da bi videli

e' uno zingaro e va, e va... Pozneje vse to nenehno poslavljanje ostane, nekje na dnu srca, v mislih, ki jih skušam zabrisati. Počasi prihaja na dan in boli. Z leti vse bolj. Včasih so ravno ti mali, nepomembni predmeti vzrok, da se spomnimo, da začutimo trenutke, ki so že preteklost. Tole zimzeleno rastlino sem skrbno negovala in redno zalivala. Vsakič, prav vsakič, ko sem brisala prah z njenih listov,

roke, ki nam mahajo v pozdrav. Kako tesne so včasih, pa vseeno nevidne, vezi med ljudmi. Sprašujem se, čemu to moje stalno odhajanje. Morda, ker sem večni popotnik, kot mi je danes napisal prijatelj na Facebook, in vedno nekam hitim, ne da bi vedela, kaj iščem in pred čim bežim. Nemir in iskanje so del mojega življenja. In morda ni slučaj, da sem si kot najstnica tako rada prepevala tisto popevko, o srcu, ki je cigan in gre, gre... Il cuore

sem se spomnila na tisti objem in na tiste solze. Ljubezen ostane, čutiš jo, greje te, ko te najbolj zebe. In ko si najbolj sam, sa zatekaš v spomine, da grabiš po njej. Solz ne moreš hliniti, solze niso kot besede. Solze ostanejo. Moj mož se večkrat jezi, zaradi mojih spominov. Zaradi predmetov pravzaprav. Veliko je ljudi, ki ne marajo govoriti o čustvih. Ki nočejo spominov. On ne mara predalov, omar, predmetov. Kot bi vse odvrigel in na vse pozabil. In ne mine dan, ko bi me ne grajal zaradi vseh teh črepinj iz moje preteklosti, ki nabirajo prah, polnijo dnevno sobo in jih je vsak dan več. Zanj so samo predmeti, ki spadajo v koš. O sebi vem, da se ne bom nikoli ločila od njih. Vsaj dokler mi bo mogoče. In včasih, ko mi je hudo in me

duši občutek samote, odprem omaro. Da se naužijem topline. Rdeče rože iz keramike prihajajo iz Ljubljane. Alojzija mi jih je prinesla. Da te bodo spominjale name, ko me ne bo več, mi je rekla. Hotela je, da imam vsaj en sam spomin nanjo. Ko sva se prvič slišali in sem jo vprašala, če mi lahko razkaže hišo, ki jo prodaja v Kostanjevici, me ni bila vesela. Da sem Italijanka, da mi ne zaupa, da se boji goljufije. Potem sva se spoznali. Hišo sem kupila in jo pošteno plačala, ne da bi se pogajala za ceno. Tako prijetnih in poštenih ljudi še nisem srečala, mi je govorila vsakič, ko mi je telefonirala iz visoke stolpnice z razgledom na Kamniške Alpe. Tam na robu Šiške. Tako poštenih ljudi tudi jaz nisem srečala, sem ji odgovarjala. Slovenci znamo biti poštene. In preprosti. Še dolgo sva se obiskovali. Zdaj si le piševa, ker sva daleč narazen. In ona je že v letih. Bojim se tistega Božiča, ko ne bom več prešla njene voščilnice. Tedaj bodo ostale samo rože iz keramike in spomin na njene oči, ki so me pozorno motrile, ko mi je v solzah stiskala

roko. Steklene police v omari že pokajo zaradi teže. Nekje so spominki, ki mi jih prinese brat vsakič, ko pride iz Nemčije in nato, ko odhaja, odnaša s seboj objeme in neizrečene besede. Vidim ga, kako se smeje izpod brk, ko odvivam keramično račko, goloba, skrbno izbrane krožnike, za katere me vedno, ko se slišiva, vpraša, če jih uporabljam. Pa jih ne, bojim se, da se kateri razbije, in vem, da bi potem pobirala črepinje in jih lepila skupaj. Kot preteklost. Nekje na dnu omare so še družinske slike iz Kostanjevice, Podnanosa. Da nas ne boš pozabila, ko boš šla, so mi govorili in še čutim toplino objemov. Igrače, pliš, predmeti, spomini, sanje, upanja, bližina, objemi, besede. Predvsem pa ljudje. Ljudje, ki znamo biti

tako kruti in tako nežni. In besede, ki največkrat ne upajo na dan in ostanejo nekje med darilnim papirjem in plišem. Kolikokrat, ko mi je hudo, jih iščem po omari in se zatekam vanje, da začutim bližino. Moje poti in moja odhajanja. Za seboj puščam srce, ko nosim v neznano svoja upanja in sanje. In vračam se, da bi zacelila rane. A ni mogoče. Nekaterih ran ni mogoče zaceliti. Nekaterih črepinj ni mogoče zalepiti. Ostaja praznina. Praznina predmetov in nedejstev. Ali boš odvrгла vsaj te rože, me sprašuje mož, ko briševa prah in je nekje na polici šopek divjih rož. Že povsem suhe so, ni več vonja, ki je poleti polnil dnevno sobo. Gledam jih, vem, da ne bodo več dolgo, cvetje se bo usulo, pajčevin, ki jih sicer odstranjujem, bo nazadnje preveč. Šopek sem dobila lani poleti, za Veliki šmaren, ferragosto mu pravijo Italijani, Rožinca tu v Benečiji. Dala mi jih je mama Dora, ne samo meni, tudi prijatelju Juretu in njegovi ženi, ko smo bili pri njih na kosilu. Molče, s tresočo roko nam jih je ponudila, nežno in nevsiljivo, kot zna le mama. Ob Božiču bi jih baje morala sežgati, ali ob novem letu, ne vem točno kdaj. Morda že poleti, da bi obvarovala dom pred točo. A jih nisem. Zaradi tistih nežnih, sanjavih oči, ki tako skrbno spremljajo že odrasle otroke prek vsakdanjih tegob in razočaranj. In tistih rok, ki še vedno obdelujejo domačo njivo, tam pod Kolovratom. Ravno pred dnevi je mama Dora dopolnila 84 let. Molče in neopazno, kot znajo samo tu, v Benečiji. Ni me bilo tam, a vem, da se je kot vedno, tudi tistega dne, zazrla tja v zelena pobočja, kot bi bilo preko njih razgrnjeno vse delo, vse garanje in vsa grenkoba življenja. Omaro zapiram, pozno je že in počasi se bom odpravila spat. Spomine bom vzela s seboj, izgubila se bom v njih, iskala poti in objemov. Ta preteklost, te besede, ti preprosti, dragi ljudje... Kako boli vse to. Z leti vse bolj.

Suzi Pertot

ŠPORT Košarka

Jadran presegel pričakovanja

Končne odločitve se v teh tednih v posameznih športih kar vrstijo, med različnimi poudarki pa smo tokrat izbrali obračun pravkar končane sezone košarkarjev Jadrana Ispem. Naša najvišje postavljena peterka je pred tednom dni naenkrat sklenila prvenstvo, v play-offu državne C lige Gold je bila izločena že po dveh tekmah prvega, četrtfinalnega kroga. Proti Mestram, izjemno neugodnemu nasprotniku, so igralci trenerja Deana Oberdana izgubili s 64:78 doma in nato s 70:75 po po-

ga centra Carla De Petrisa, ki si je mesec dni pred koncem prvenstva zlomil kost v dlani. Andrej Vremec je v komentarju ob koncu sezone omenil tudi davek neizkušenosti, ki ga je mlado moštvo plačalo v tekmah z velikim pritiskom in brez možnosti popravnega izpita. V isti sapi pa je poudaril, kolikšen je bil med letom napredek omenjenih mladih, ki so postali že stebri prve ekipe. Noben drugi tekmeč ali skoraj nima v C skupini C lige Gold treh igralcev letnika 1998, ki so znotraj postave že tako relevantni kot 18-letni Jadranovi hrusti Aleksander Daneu (že mož za prvo peterko), Samuel Zidarič (odkritje prvenstva po začetnih zdravstvenih težavah) in Simon Cettolo (koristen vsakič, ko je trener potreboval njegov prispevek). O njih smo se med sezono že enkrat razpisali. Navsezadnje pa je še zelo mlad tudi nosilec Martin Ridolfi (letnik 1996), ki se je letos dokončno afirmiral, prvi organizator igre Matija Batich, letnik 1994, pa je tudi vse prej kot star, četudi že igra kot veteran. Če dodamo še prvo violino Boruta Bana in omenjenega De Petris (oba 1992) in upoštevamo, da sta Daniel Batich in Stanko Rajčič starosti ekipe na robu tridesetih, potem je jasno, da se za pri-

hodnost prve Jadranove ekipe srednjeročno ni bati. Letos so po dolgih letih prvič igrali brez Saše Malalana (1989), ki pa se bo morda prej ali slej vrnil v matični klub, če mu bo služba to dovoljevala. Z odliko je zrelostni izpit kot trener po treh sezonah pri Boru v nižji ligi opravil Dean Oberdan, ki je bil spreten režiser zgodbe o uspehu s svojim znanjem, značajem in pokroviteljskim pristopom. Za velik dosežek je Jadran poskrbel v ligi, v kateri je bilo veliko nasprotnikov z znatno višjim proračunom in številnimi kakovostnimi tujci. Čestitamo, torej.

HC

hodnost prve Jadranove ekipe srednjeročno ni bati. Letos so po dolgih letih prvič igrali brez Saše Malalana (1989), ki pa se bo morda prej ali slej vrnil v matični klub, če mu bo služba to dovoljevala. Z odliko je zrelostni izpit kot trener po treh sezonah pri Boru v nižji ligi opravil Dean Oberdan, ki je bil spreten režiser zgodbe o uspehu s svojim znanjem, značajem in pokroviteljskim pristopom. Za velik dosežek je Jadran poskrbel v ligi, v kateri je bilo veliko nasprotnikov z znatno višjim proračunom in številnimi kakovostnimi tujci. Čestitamo, torej.

Štarancan Predstava filma Italijančič

Film v režiji Mira Tassa in Michela Favaretta, ki je skrajšana oblika znanega filma *Un Onomasticidio di Stato*, je v petek, 28. aprila, predstavilo društvo Jadro skupaj s krajevno ANPI/VZPI v dvorani del Bianco v Štarancanu. Predstava je bila v sklopu 70-letnice priključitve Tržiškega h goriški pokrajini oz. k Italiji in ob enem prikaz pričevanj o zgodovini priimkov oz. o tem, kaj se je dogajalo v tržaški pokrajini pod fašizmom in v katero je od leta 1923 spadalo tudi Laško z Gračežem vred. Z radovednostjo je publika prisluhnila pričevanjem Jožeta Pirjevca, Pavleta Merkuja, Sama Pahorja, Milana Pahorja, Piera Purinija/Puricha, Silvie Bon, Giannija Sla-

vicha in mnogih drugih. Prav po tem zadnjem je kratkometražni film dobil tudi ime. Ko so v matičnem uradu njegovega očeta (bil je znan tržaški zdravnik) hoteli spremeniti priimek Slavich, je predlagal prav nov priimek Italijančič, kar pa seveda ni bilo pripo-

ročljivo, in priimek je ostal nespremenjen. Prisotni iz Laškega so bili seznanjeni, kako je fašizem poitalijančeval tuja imena, predvsem slovenska in hrvaška, in kako se je vse nekako začelo s požigom Narodnega doma, hotela Balkan v Trstu. Poitalijančevanje priimkov se je začelo na tržaški prefekturi in to na podlagi kraljeve uredbe iz l. 1927. Poitalijančili so priimke vsaj petdeset tisoč osebam in to samo v glavnem mestu Jadranske pokrajine. Po ogledu filma je sledila zares plodna in zanimiva debata.

